

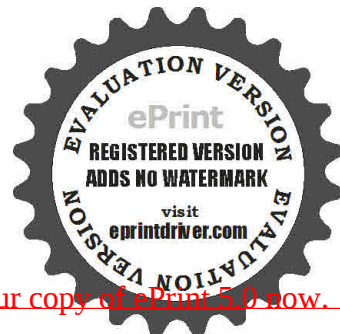
**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

Dovilė KAZAKEVIČIŪTĖ
Viešojo administravimo studijų programos studentė

**ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMAS
ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOJE**

Bakalauro baigiamasis darbas

Šiauliai, 2012

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Dovilė KAZAKEVIČIŪTĖ

ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMAS
ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOJE

Bakalauro baigiamasis darbas
Socialiniai mokslai, Viešasis administravimas (03S2)

Darbo vadovas:

Lekt. dr. Kęstutis. NAVICKAS

Teigiu, kad bakalauro studijų baigiamasis darbas, kurį teikiu viešojo administravimo studijų programos bakalauro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Stu

Kazakevičiūtė, D. (2012). Administracinės naštos mažinimas Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje: universitetinių pagrindinių studijų Viešojo administravimo programos baigiamasis darbas / baigiamojo darbo vadovas lekt. dr. K. Navickas. Šiaulių universitetas, Viešojo administravimo katedra, 59 p. (65 p.).

SANTRAUKA

Bakalauro baigiamajame darbe nagrinėjama administracinė našta ir jos mažinimo galimybės. Administracinė našta – laiko ir finansinės išlaidos, kurias patiria tiek eiliniai piliečiai, tiek verslo subjektai, vykdydami teisės aktuose numatytus reikalavimus pateikti informaciją valstybės, savivaldybės institucijoms bei įstaigoms ar jų įgaliotiems asmenims. Dėl šios priežasties pastebima, jog kuo yra didesnės šios išlaidos, tuo atsiranda kliūčių normaliai pastaruosius reikalavimus vykdančiųjų veiklai, nes be papildomų sąnaudų prisideda ir tos, kurias sukelia teisinis reguliavimas. Todėl būtina nustatyti administracinės naštos mažinimo galimybes.

Teorinėje darbo dalyje apibrėžiama administracinės naštos samprata bei pagrindiniai jos matavimo modeliai bei tipai. Taip pat išskiriamas šiuo metu moderniausias ir plačiausiai ES šalyse naudojamas būdas tokio pobūdžio naštai apskaičiuoti – Standartinis išlaidų modelis. Be to, palyginama kitų valstybių ir Lietuvos patirtis, mažinant administracinę naštą bei vykdoma mūsų šalyje jau atliktų tyrimų analizė.

Emprinėje šio baigiamojo darbo dalyje pristatomas darbo autorės atliktas tyrimas, kurio tikslas - nustatyti administracinės naštos mažinimo galimybes, Šiaulių miesto savivaldybės administracijos lygmenyje. Norint jas nustatyti buvo pasirinkta viena pastarosios savivaldybės teikiama administracinė paslauga – „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimas“. Apklausus 100 respondentų, pateikiamos rekomendacijos Šiaulių miesto savivaldybės administracijai biurokratinės naštos mažinimo srityje.

Kazakevičiūtė, D. (2012). Reduction of administrative burden in the Municipality Administration of Šiauliai City: final thesis of the programme of Public Administration, university undergraduate studies / supervisor lect. dr. K. Navickas. Šiauliai University. Department of Public Administration, 59 p. (65 p.).

SUMMARY

The present Bachelor thesis analyses administrative burden and opportunities of reducing it. Administrative burden – time and financial costs, that are incurred by both ordinary citizens and business subjects when they are carrying out statutory requirements to provide particular information to state, municipal institutions and agencies or their authorized persons. For this reason, it is noticed that the higher are these costs, the more obstacles we can find for activities, that are underway by subjects mentioned before. Therefore, it is necessary to establish opportunities of reducing administrative burden.

The theoretical part of the paper analyses the main concept of administrative burden. Also, its measurement models and types are discussed as well. In addition, the Standard Cost Model, the most modern and widespread in EU countries method, which is used to calculate such type of burden, is marked too. Besides this, experience of Lithuania's in reducing administrative burden is compared with other countries and analysis of already done research is made.

The empirical part of the paper includes the research carried out of the author of this work. The main aim of this research was to identify opportunities how to reduce administrative burden in the Municipality Administration of Šiauliai City. One of the services, that are provided in municipality, was chosen in order to achieve this aim. This service is called – „The issuance of building permits“. After the survey of 100 respondents, recommendations in reduction of administrative burden in the Municipality Administration of Šiauliai City are given.

TURINYS

IVADAS	8
I. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS SAMPRATA	11
II. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMO GALIMYBĖS.....	14
2.1 Administracinės naštos matavimo priemonės.....	14
2.2 Standartinis išlaidų modelis	15
2.3 Administracinės naštos nustatymo ES valstybėse tipai.....	19
III. ES VALSTYBIŲ PATIRTIS MAŽINANT ADMINISTRACINĘ NAŠTĄ.....	21
3.1 Olandijos patirtis.....	22
3.2 Danijos patirtis.....	24
3.3 Vokietijos patirtis.....	25
3.4 Lietuvos patirtis	25
IV. LIETUVOJE, ATLIKTŲ TYRIMŲ, SUSIJUSIŲ SU ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMU, ANALIZĖ	29
V. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE MAŽINIMO GALIMYBIŲ TYRIMAS	32
5.1 Empirinio tyrimo metodo ir procedūrų aprašymas.....	32
5.2 Šiaulių miesto savivaldybės teikiamos administracinės paslaugos	34
„Statybą leidžiančių dokumentų išdavimo“ analizė	34
5.3 Tyrimo rezultatai.....	40
IŠVADOS	51
REKOMENDACIJOS	53
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	54
PRIEDAI.....	60
Anketa.....	61
Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir Urbanistikos skyriaus suteikta informacija dėl statistinių duomenų.....	65

LENTELĖS

4.1 lentelė. Prioritetinių sričių atskirai sukeliama nacionalinė administracinė našta verslui.....	30
5.1 lentelė. Respondentų atsakymai, dėl kokios paskirties statinio buvo reikalingas statybos leidimas.....	43

PAVEIKSLAI

1.1 pav. Teisės aktuose nustatyti įpareigojimai	13
3.1 pav. Biurokratinės naštos verslui darbo grupės pasiūlymų įgyvendinimas 2009 m.....	27
5.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių	41
5.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo statusą	41
5.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal susidūrimą su statybos leidimais	42
5.4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal informacijos, apie statybos leidimus, gavimo šaltinius	44
5.5 pav. Atsakiusiųjų pasiskirstymas, pagal tai, ar informacija, susijusi su statybos leidimais buvo tiksli ir aiški bei rasta lengvai	45
5.6 pav. Respondentų nuomonė, apie tai ar visos statybą leidžiančio dokumento procedūros yra reikalingos	45
5.7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kokia transporto priemone buvo vykstama iki Šiaulių miesto savivaldybės	46
5.8 pav. Respondentų pasiskirstymas, pagal „Infostatybos“ naudojimąsi	48
5.9 pav. Atsakiusiųjų pasiskirstymas, pagal statybos leidimui reikalingų procedūrų trukmę	49
5.10 pav. Respondentų pasiskirstymas, pagal tai kokį poveikį jiems sukūrė administracinė našta	50

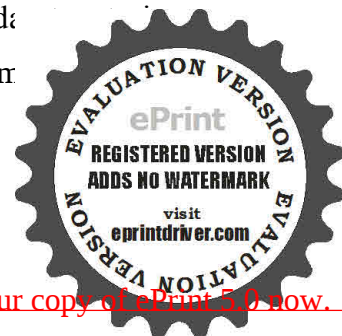

IVADAS

Pastaruoju metu viešojoje erdvėje vis dažniau kalbama apie administracinės naštos mažinimo būtinybę. Šis žingsnis yra reikalingas tiek Lietuvai, tiek ir likusioms Europos Sąjungos (toliau, ES) valstybėms, nes tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys patiria papildomų išlaidų vykdydami teisės aktais numatytus reikalavimus pateikti tam tikrą informaciją pildydami dokumentus. Išeikvotos materialinės bei laiko sąnaudos galėtų būti panaudojamos reikalingoms verslo investicijoms, įmonės pagrindinei veiklai, gamybos išlaidų sumažinimui ar kitoms reikšmingoms veikloms įvykdyti.

Kiekybiškai vertinti administracinę naštą pradėta visai neseniai ir tai tik pirmiausia verslui. ES lygmeniu apibrėžtas siekis administracinę naštą įmonėms sumažinti 25 proc. iki 2012 m. paskatino naujų priemonių sukūrimą (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007IE0982:LT:NOT>). 2008 m. Lietuvoje buvo priimta „Geresnio reglamentavimo programa“ (Lietuvos Respublikos..., 2008), kuria numatyta administracinę naštą sumažinti 30 proc. iki 2011 m. Tačiau atlikto tyrimo „Nacionalinės administracinės naštos verslui prioritetinėse srityse vertinimo“ ataskaitoje (2011 m.) duomenimis, šis tikslas nebuvo pasiektas – administracinė našta sumažėjo tik 29 proc.

Temos aktualumas ir naujumas. Auksčiau minėtas tyrimas (2011m.) parodė, jog informacinių įpareigojimų sukeliama našta Lietuvoje veikiantiems verslo subjektams per metus kainuoja mažiausiai 136,6 mln. Lt., o padalinus ją visoms veikiančioms įmonėms paaiškėjo, jog kiekvienai iš jų tenka 2 355 Lt. Taip pat, 2010 m. Viešosios politikos bei vadybos instituto atlikto tyrimo rezultatai tik patvirtino, jog tokio pobūdžio našta gyventojams sukelia tik papildomų išlaidų – gaunant ar keičiant asmens tapatybės kortelę ar pasą kiekvienas LR pilietis patiria 9,4 Lt. asmeninių išlaidų bei sugaišta 1,7 val. Ši tema yra aktuali tuo, kad administracinės naštos mažinimas yra šiuo metu viena iš opiausių problemų ES ir Lietuvos teisės aktų rengimo srityje. Žinant šios rūšies naštos veiksnius, leidžiančius ją sumažinti, bei pritaikant juos konkrečiose srityse, susijusiose su viešųjų paslaugų administravimu, būtų galima išvengti didesnių fizinių ir juridinių asmenų išlaidų bei paskatinti verslo plėtrą bei konkurencingumą mūsų šalyje. Temos naujumą sąlygoja tai, jog ji iki šiol yra mažai nagrinėta, o darbo autorės padarė naują tematiką (leisianti išsiaiškinti administracinės naštos, tenkančios gyventojams, dydį ir siekiantiems įgyti statybos leidimą, mažinimo galimybes Šiaulių miesto

administracijos lygmenyje) yra aktualus bei iki šiol mažai analizuotas klausimas. Svarbu paminėti tai, jog šio darbo tyrimu bus siekiama išsiaiškinti informacinių įpareigojimų vykdymo veiksmų (kelionės iki savivaldybės bei dokumentų kopijavimo) sukeltos administracinės naštos mažinimo galimybes. Be to, kadangi Šiaulių miesto savivaldybės administracijos teikiamų viešųjų paslaugų yra 189, tai tyrimo tikslui pasiekti buvo pasirinkta viena iš aktualiausių paslaugų – „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimas“ (<http://www.siauliai.lt/paslaugos/paslaugos-atmintines.php>).

Tyrimo problema: kokios yra administracinės naštos, susijusios su statybą leidžiančių dokumentų išdavimo paslauga, mažinimo galimybės Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje?

Tyrimo objektas: galimybės, leidžiančios Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje sumažinti administracinę naštą, susijusią su statybą leidžiančių dokumentų išdavimo paslauga.

Tyrimo tikslas – nustatyti administracinės naštos, susijusios su statybą leidžiančių dokumentų išdavimo paslauga, mažinimo galimybes Šiaulių miesto savivaldybės administracijos lygmenyje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Teoriniu aspektu apžvelgti administracinės naštos sampratą bei pagrindinius jos matavimo modelius ir tipus.
2. Palyginti ES ir Lietuvos patirtį mažinant administracinę naštą bei išanalizuoti tam tikrus Lietuvoje vykdytus tyrimus, susijusius su tokio pobūdžio naštos mažinimo galimybėmis.
3. Įvertinti administracinės naštos, susijusios su statybą leidžiančių dokumentų išdavimo paslauga, mažinimo galimybes Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje.

Darbo originalumą įrodo, tai, jog darbo išvadas ir rekomendacijas įtakoja ne tik mokslinės literatūros, mokslinių straipsnių, teisės aktų bei jau atliktų administracinės naštos tyrimų analizė, bet ir darbo autorės atliktas kiekybinis tyrimas – anketa. Svarbu paminėti ir tai, jog literatūros nagrinėjama tema yra nedaug, nes Lietuvoje administracinės naštos klausimais kol kas nėra taip plačiai domimasi ir diskutuojama. Dėl šios priežasties, pasinaudojant esamos literatūros kiekiu, siekiama formuoti savitą požiūrį į šios temos problematiką.

Tyrimo metodai – mokslinės literatūros analizė, nacionalinių ir ES teisinių aktų sisteminimas ir detalus jų nagrinėjimas, lyginamoji analizė, anketinė apklausa, procentinis duomenų įvertinimas, grafinis duomenų vaizdavimas, loginis apibendrinimas.

Darbo struktūra. Baigiamąjį bakalauro darbą sudaro įvadas, kuriame apibrėžiamas aktualumas ir naujumas, įvardijama tyrimo problema bei tikslas, taip pat nusi-

uždaviniai, kurie nurodo, kokie šio darbo temos aspektai yra matuojami. Be to, šioje dalyje taip pat yra išskiriami šio bakalauro darbo bruožai sąlygojantys jo originalumą bei pateikiami pagrindiniai darbo metodai. Teorinėje dalyje nagrinėjama administracinės naštos sąvoka, analizuojami jos matavimo modeliai bei tipai. Yra išskiriamas Standartinis išlaidų modelis, kuris, kaip teigiama, šiuo metu yra moderniausias ir plačiausiai paplitęs tarp ES valstybių. Svarbu pridurti ir tai, jog šioje dalyje palyginama ES šalių ir Lietuvos patirtis mažinant administracinę naštą bei vykdoma Lietuvoje vykdytų tyrimų analizė. Empirinėje darbo dalyje atliekama Šiaulių miesto savivaldybės teikiamos administracinės paslaugos „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimo“ analizė, pagrindžiamas tyrimo instrumentas bei pateikiami anketinės apklausos metu gauti rezultatai. Darbo pabaigoje pateikiamos atitinkamos išvados ir rekomendacijos.

Bakalauro darbe panaudoti 58 literatūros šaltiniai. Jį sudaro 65 puslapiai (be priedų 59 psl.), pateiktos 2 lentelės ir 12 paveikslų. Prieduose pateiktas tyrimo meto naudota apklausos priemonė – anketa ir Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir Urbanistikos skyriaus pateikta informacija dėl statistinių duomenų.

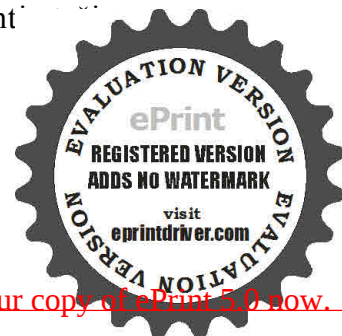

I. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS SAMPRATA

Teisės aktuose yra įtvirtintos visuotinai pripažintos privalomo pobūdžio teisės normos, kurios užtikrina teisinį reguliavimą be kurio negalėtų funkcionuoti nei viena šiuolaikiška visuomenė. Kiekvieną individą (tiek gyventoją, tiek verslo subjektą) teisės aktuose nustatytos normos įpareigoja laikytis tam tikrų reikalavimų. Šie reikalavimai skatina tam tikru būdu veikti arba susilaikyti nuo veikimo. Vienas iš tokių įpareigojančių veiksmų - asmenų informacijos teikimas valstybės valdžios ir valdymo institucijoms. Tačiau kartais tokio pobūdžio reikalavimai pasirodo neefektyvūs ir nereikalingi, nes jų atlikimas reikalauja didelių laiko ir materialinių išlaidų, kurios stabdo ekonominį efektyvumą ir trukdo verslo plėtrai. Šios, pagal tam tikrus metodus apskaičiuotos, išlaidos gali būti laikomos administracine našta (A. Andruškevičius, 2006, p. 13).

Tenka pripažinti, jog administracinės naštos sąvoka gali būti interpretuojama gana plačiai, t.y. kaip apimanti visą teisinio reguliavimo sukuriamą poveikį, tačiau šiame darbe bus kreipiamas dėmesys tik į verslo subjektams bei gyventojams tenkančią administracinę naštą. Kaip nustato LR įstatymai yra skiriama administracinė piliečiams bei administracinė našta verslui. Tiek viena, tik kita sąvoka yra panašios, tik skiriasi administracinės naštos objektai. LR Vyriausybės nutarime „Dėl administracinės naštos verslui nustatymo metodikos patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos..., 2011), teigiama, jog: „Administracinė našta – išlaidos, kurias patiria ūkio subjektai, vykdydami teisės aktuose ir teisės aktų projektuose nustatytus informacinius įpareigojimus“.

Panašiai administracinę naštą verslui aiškina lietuvių mokslininkai A. Želvys ir M. Lankauskas (2005, p. 1) teigdami, jog atsižvelgiant į kitų šalių patirtį, administracinė našta yra siejama tik su tomis išlaidomis, kurios patiriamos, vykdant teisės aktuose numatytus informacinius įpareigojimus. Tokie šios sąvokos apibūdinimai yra konkretūs, tačiau pernelyg abstraktūs ir neatskleidžiantys likusių administracinės naštos aspektų. Platesnį paaiškinimą pateikia Andre van Stel ir Viktor Stunnenber (2004), kurie administracinę naštą suvokia kaip procesą, sudarytą iš daugelio kompleksų ir įtakotą augančių valdymo reikalavimų ir didėjančių reikalavimų. Šis apibrėžimas labiau atskleidžia administracinės naštos prigimtį, tačiau pernelyg platus ir neapibrėžtas.

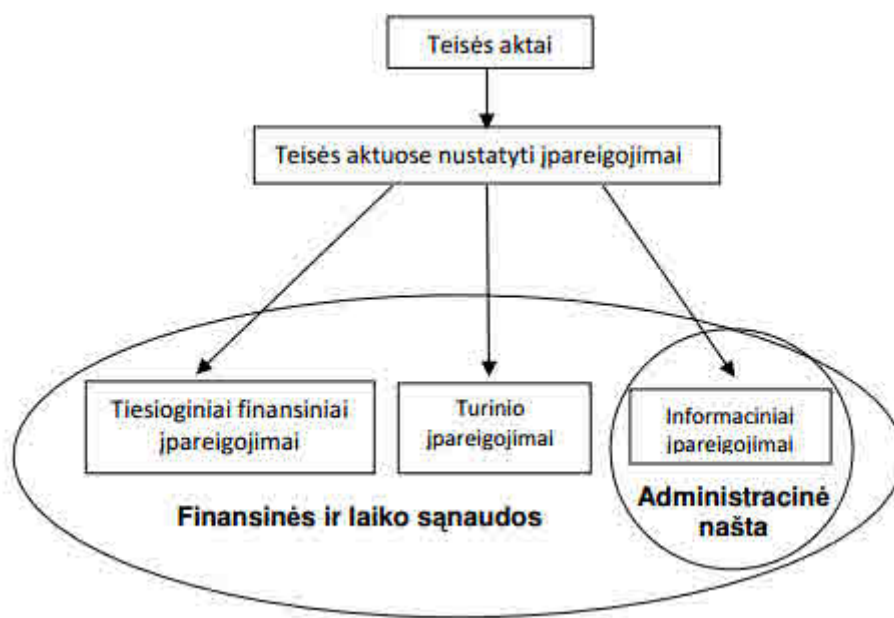
Šiek tiek išsamesnė sąvoka pateikta administracinės naštos verslui nustatymo ir įvertinimo metodikoje (Lietuvos Respublikos..., 2006), kurioje teigiama, jog: „Administracinė našta – išlaidos, kurias patiria verslo subjektai, vykdydami teisės aktuose nustatytus įpareigojimus pateikti informaciją valstybės, savivaldybės institucijoms arba jų įgaliotiems asmenims apie savo veiklą, gaminius ar kitą teisės akte nustatytą informaciją“. Esminį skirtumą tarp anksčiau paminėtų administracinės naštos apibūdinimo interpretacijų galima išžvelgti tame, jog čia nurodyta kam ir dėl ko gali būti reikalaujama iš verslo subjektų pateikti tam tikrą informaciją. Taip pat, panašiai tokio pobūdžio našta yra apibrėžiama ir Lietuvos Vyriausybės nutarimu patvirtintoje Geresnio reglamentavimo programoje (Lietuvos Respublikos..., 2008): „Administracinė našta – išlaidos, kurias patiria fiziniai ir juridiniai asmenys ar jų filialai ir atstovybės (toliau vadinama – subjektai), vykdydami teisės aktuose nustatytus įpareigojimus pateikti informaciją (toliau vadinama – informaciniai įpareigojimai) valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms (toliau vadinama – valstybės institucijos) arba jų įgaliotiems asmenims“.

K. Navickas, K. Ališauskas, R. Navickienė ir O. Batavičiūtė (2011) administracinę naštą tiesiogiai sieja su biurokratijos sąvoka. Biurokratizmas yra suprantamas kaip visuma, susidedanti iš procedūrų vilkinimų, gausių draudimų bei apribojimų, reikalavimų įvairių pažymų, leidimų ir kitų nereikalingų dokumentų. Biurokratizmas ir sukelia administracinę naštą, o abu šie procesai yra kliūtis, užkertanti kelią darbo našumui. 2001 metais LR ūkio ministerija kartu su Statistikos departamentu atliko tyrimą, kuris parodė, jog trečdalis verslininkų yra įsitikinę, jog įstatymai ir kiti teisės aktai, reguliuojantys verslo santykius, yra biurokratizmo (ir jo sukeltos administracinės naštos) šaltinis. Todėl daugelis šalies piliečių nesiryžta kurti savo verslo, taip pat mūsų šalis nėra patraukli užsienio investuotojams (Lietuvoje yra net 40 veiklos sričių, kurias norint vykdyti reikia licencijų bei 300 leidimų, suteikiančių teisę pradėti ar tęsti vykdyti tam tikrą veiklą) (ten pat, 7 psl.).

Nagrinėjant tokio pobūdžio naštos sandarą, galima teigti, jog ne visos administracinės išlaidos yra laikomos administracine našta (žr. 1 pav.). Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos praktiniame vadove (2011) apibrėžiama, jog teisės aktuose nustatyti įpareigojimai reikalauja tiek laiko, tiek ir finansinių sąnaudų, kitaip išlaidų. Finansinės išlaidos, patiriamos mokant mokesčius, rinkliavas, baudas ir kt., nėra priskiriamos šiame darbe tiriamai naštai. Mokėdami mokesčius ar tarkime baudas, verslo subjektai ne vykdo įpareigojimus, kurie susiję su informacijos teikimu, o tiesiog mokėdami tam tikrą pinigų sumą Vyriausybei ar kitai kompetetingai institucijai. Galima teigti,

vykdo tiesioginius finansinius įpareigojimus. Taip pat administracinei naštai nėra priskiriamos išlaidos, susijusios su turinio įpareigojimais (įpareigojimai elgtis arba nesielti tam tikru būdu, pvz. nevartoti alkoholinių gėrimų viešose vietose, nepažeisti kelių eismo taisyklių ir pan.). Taigi, administracinė našta kyla tik iš informacinių įpareigojimų. Svarbu paminėti ir tai, jog informacinis įpareigojimas kyla tik iš teisės aktais numatytų reikalavimų (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006DC0691:LT:NOT>). Jais nelaikomi savanoriški susitarimai, įtvirtinti sutartyse ar kituose dokumentuose, tarp piliečio ir institucijos ar įstaigos (Hague, 2003, p. 13). Auksčiau minėtame vadove (2011) teigiama, jog „Informaciniai įpareigojimai – įpareigojimai piliečiams pateikti informaciją (įskaitant dokumentus) institucijoms (pvz., užpildyti ir išsiųsti mokesčių deklaraciją, atvykti į instituciją ir pateikti reikiamus dokumentus, norint gauti leidimą statyboms).“ Taip pat, tame pačiame vadove yra pažymima, jog išskiriami ir informacinio įpareigojimo vykdymo veiksmai, pavyzdžiui, reikalingos pateikti informacijos radimas, kelionė į savivaldybę, dokumentų kopijavimas ir kt. Šie veiksmai įeina į informacinių įpareigojimų sudėtį.

1.1 pav. Teisės aktuose nustatyti įpareigojimai

Šaltinis: Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos taikymo praktinis vadovas (2011). [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-12-21]. I internetą: <http://www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu_failai/Rysiu_su_visuomene_sk/visokie/AN_nustatymo_praktinis_vadovas.pdf>.

Apibendrinant, galima teigti, jog administracinė našta – tai laiko ir finansinės išlaidos, kurias patiria tiek piliečiai, tiek verslo subjektai vykdydami teisės aktuose nustatytus reikalavimus suteikti informaciją valstybės, savivaldybės institucijoms bei įstaigoms ar jų įgaliotiems asmenims. Administracinės naštos išlaidų priežastimi yra laikomi tik teisės aktuose numatyti informaciniai įpareigojimai (tiesioginiai finansiniai ir turinio įpareigojimai neįeina į administracinę naštą). Didėjantys biurokratiniai reikalavimai stabdo visuomenės ir verslo pažangą, užkerta kelią tiek viešojo, tiek privataus sektorių efektyvumui bei visos šalies ūkio augimo tempų augimui. Todėl ypač svarbu, atrasti ir panaudoti administracinės naštos mažinimo galimybes, kurios bus aptartos tolimesniame skyriuje.

II. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMO GALIMYBĖS

2.1 Administracinės naštos matavimo priemonės

Įvairūs administracinės naštos, atsirandančios dėl teisės aktuose esančių informacinių įpareigojimų, matavimo būdai yra taikomi daugelyje ES valstybių. Remiantis šių valstybių patirtimi, teisės aktų sukeltų vykdymo išlaidų nustatymo metodus galima suskirstyti į tris grupes:

- Pirmas būdas nereikalauja teisės aktų sukeltų vykdymo išlaidų skaičiavimo, todėl naudojantis juo neįmanoma nustatyti administracinės naštos dydžio tam tikrose verslo srityse arba kaip ji pasiskirsto tarp teisės aktų ir įvairių institucijų. Nors išlaidos ir nėra skaičiuojamos, tačiau jas siekiama sumažinti. Tokiu atveju yra preziumuojama, jog žinoti tikslaus išlaidų, kurias sukelia tam tikra teisinio reguliavimo sritis, žinoti nėra būtina. Dėl šios priežasties ypač svarbus pačio fakto buvimo ar nebuvimo klausimas. Prie tokių priemonių būtų galima priskirti būdus, suteikiančius galimybę pačiai visuomenei pateikti pasiūlymus dėl administracinės naštos mažinimo galimybių, pavyzdžiui, internetinius apklausų forumus, kuriuose diskutuojama dėl administracinių procedūrų supaprastinimo (vienas iš tokių forumų yra sukurtas Prancūzijoje) (M.Barčys, 2008, p. 33).
- Antroji administracinės naštos matavimo priemonė – vadinamasis reguliacinio poveikio metodas (angl. „Regulatory Impact Assessment“ arba RIA). Tai labiau išvystytas ir paplites metodas tarp ES valstybių, tarp kurių jis dalinai taikomas ir Lietuvoje. Anot, M. Lankausko ir A. Želvio, RIA metodo esmė – teisės aktų vykdymo išlaidos yra apskaičiuojamos remiantis tam tikrais vertinimo kriterijais ir tuo pat metu naudojantis specialiai nustatomas teisės aktų reguliacinis poveikis. Tai reiškia, jog yra vertinamos

aktų vykdymo išlaidos, bet ir bet ir teisės aktų poveikis įvairioms visuomenės grupėms. Analizės detalumą paprastai lemia proporcingumo principas, t.y. teisės aktai sugrupuojami pagal svarbą (Dublin, 2004. p. 8-11.).

- Standartinis išlaidų modelis (angl. The Standart Cost Model arba SCM) - vienas moderniausių ir galinčių tiksliausiai įvertinti administracinę naštą metodų, nors ir yra pakankamai brangus. Naudojant šį modelį, administracinę naštą galima nustatyti ir įvertinti kiekybiškai, nes teisės aktų vykdymo išlaidos apskaičiuojamos remiantis matematiniais metodais. Pagrindinis Standartinio išlaidų modelio privalumas yra tame, jog išmatuojamos tik tos išlaidos, kurias sukelia tik informacinių įpareigojimų vykdymas. Tai suteikia galimybę nustatyti konkrečius kiekybiškai išreikštus administracinės naštos mažinimo tikslus bei palyginti skirtingų teisės aktų reikalavimų pateikti informaciją sukeliamą administracinę naštą bei jos pokyčius. Šis modelis daugelyje ES šalių yra įgyvendinamas naudojantis specialiomis metodikomis, kurios pagrįstos administracinės naštos vertinimu remiantis detalio konkrečių teisės aktų analize, ekspertų vertinimais ir interviu su įmonių atstovais (International Standard Cost Model Manual).

Taigi, galima daryti išvadą, jog esti trys administracinės naštos nustatymo metodai: pirmas, kuriam būtinas pats administracinės naštos buvimo faktas, o jos apskaičiavimas nėra reikalingas, antras, dar kitaip vadinamas reguliacinio poveikio metodu, bei paskutinis – Standartinis išlaidų modelis. Lyginant, paskutinius du metodus, galima teigti, jog SCM yra tikslesnis bei efektyvesnis nei RIA, nes šis apskaičiuoja tik tas išlaidas, kurias patiria subjektai vykdydami teisės aktuose numatytus informacinius įpareigojimus, kai tuo tarpu RIA apžvelgia visas teisės aktų vykdymo išlaidas. Dėl šios priežasties, reguliacinio poveikio metodas labiau tinka teisės aktų sukuriamai bendrai reguliacinei naštai įvertinti ir apskaičiuoti, o Standartinis išlaidų modelis administracinei naštai tirti. Todėl pastaroji metodika ir bus aptarta tolimesniame šio darbo poskyryje.

2.2 Standartinis išlaidų modelis

Siekiant sumažinti administracinę naštą, visų pirma, ji turi būti nustatoma ir ištirta. Šiuo metu moderniausias ir plačiausiai naudojamas administracinės naštos nustatymo būdas – taip vadinamas Standartinis išlaidų modelis (The Standart Cost Model, toliau SCM). Ši metodika buvo pradėta rengti Olandijoje, kurios pagrindinis tikslas buvo įvertinti administracinę naštą sumažinimo programų pažangą valstybiniu lygmeniu. Vėliau šis modelis buvo per

ES šalių –Danijos, Norvegijos, Jungtinės Karalystės, Prancūzijos, Italijos, Belgijos ir kt. Svarbiausias SCM pranašumas – administracinių išlaidų nustatymas garantuoja aukštą išsamumo lygį.

SCM galima įvertinti kiek administracinės naštos, kuri gali būti nustatoma vertinant pavienius teisės aktus ar jų grupes, tenka verslo įmonėms. Šį metodą sudaro du pagrindiniai etapai:

- Visų pirma, identifikuojami administracinę naštą sukeliantys šaltiniai – kuriuose teisės aktuose esantys reikalavimai prisideda prie administracinės naštos ir kokius veiksmus turi atlikti verslo subjektai, atlikdami tokius reikalavimus, t.y. parinktas konkretus teisės aktas yra išskaidomas į atskiras dalis, kurias sudaro įpareigojimai verslui pateikti tam tikrą informaciją (M. Barčys, 2008).
- Pabaigoje administracinės naštos matavimui yra pasitelkiami kiekybiniai tyrimai – verslo subjektų apklausos (įmonėms dažniausiai yra siunčiamos anketos, kuriose prašoma nurodyti kiek laiko trunka įvykdyti informacinius įpareigojimus) bei vykdomi ekspertiniai vertinimai. Surinkti duomenys yra saugomi tam tikroje duomenų bazėje, už kurios struktūrą yra atsakingos tam tikros institucijos (International Standard Cost Model Manual).

SCM tiria toliau pateiktas veiklas, kurias vykdant patiriamos administracinės išlaidos:

- Kaina, kuri susideda iš tarifo, algos išlaidų ir papildomai pridėtinių išlaidų.
- Laikas – reikalingas įvykdyti tam tikrą administracinę veiklą.
- Kiekį sudaro verslininkų skaičius, kuriems reikia atlikti informacinį įpareigojimą bei dažnumas, nurodantis kiek kartų turi būti atliekamas atitinkamas administracinis veiksmas (D. Rodzytė, 2008).

Kaip teigia L. Paliulionienė (2009), norint kuo tiksliau apskaičiuoti administracines išlaidas yra galimi baigtinis ir universalus verslo subjekto atliekamų veiklų sąrašas. Kaip pavyzdį, būtų galima pateikti prieš tai paminėtą šalį, iš kurios kildinamas SCM. Taigi, Olandijoje yra taikomas netgi 14 veiklų sąrašas: „susipažinimas su atitinkamu teisės aktu, papildomų paaiškinimų gavimas, duomenų surinkimas, jų peržiūra, įvedimas, apskaičiavimas, rezultatų įrašymas, tikrinimas, informacijos gavimas iš trečiųjų šalių, konsultavimasis su jomis, papildomų dokumentų/paaiškinimų teikimas, atsiskaitymas su trečiosiomis šalimis už šias paslaugas, informacijos siuntimas ir saugojimas“. (L. Paliulionienė, 2009, cit. Introduction..., 2006). Tokia analizė, autorės nuomone, yra kur kas detalesnė bei efektyvesnė, nes tiriamos veiklos išskaidytos.

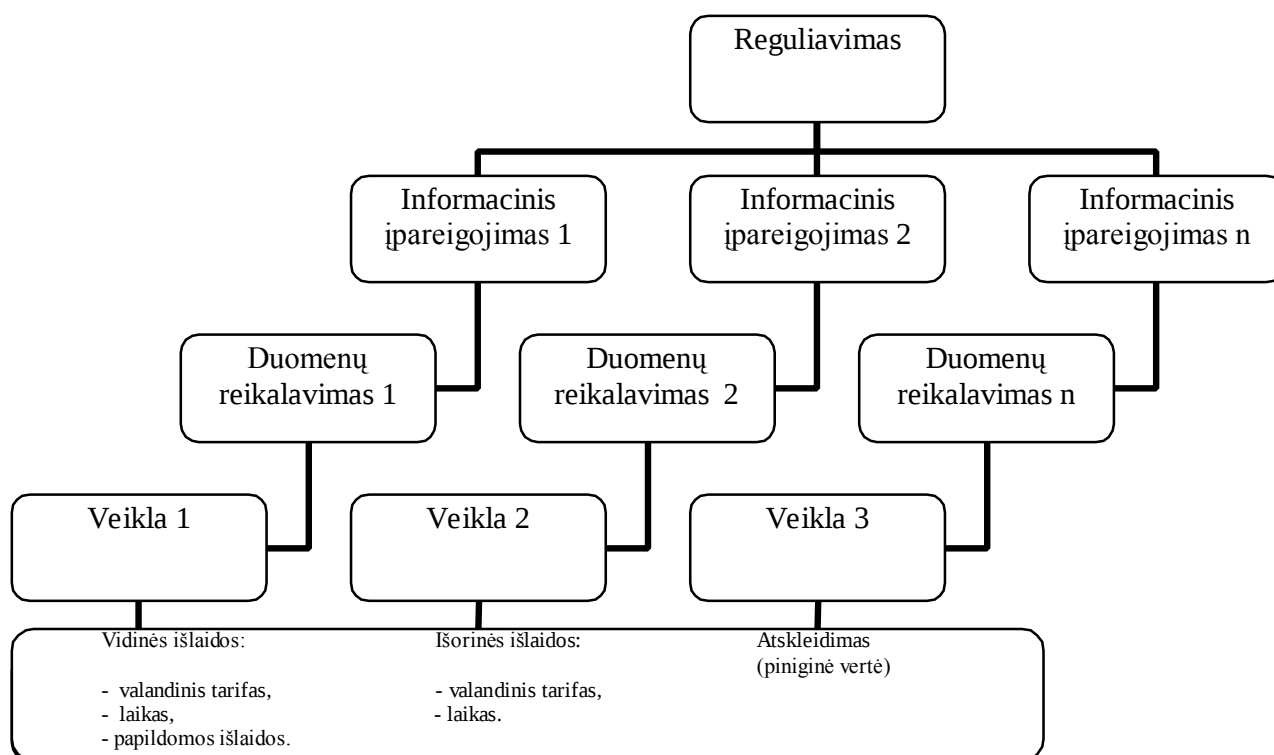

Iš prieš tai pateiktų 3 veiksmų: kainos, laiko ir kiekio, sandaugos, galima išvesti pagrindinę SCM formulę:

(2.1)

Administracinės išlaidos = kaina x laikas x kiekis (verslo subjektų skaičius ir informacinių įpareigojimų vykdymo dažnumas)

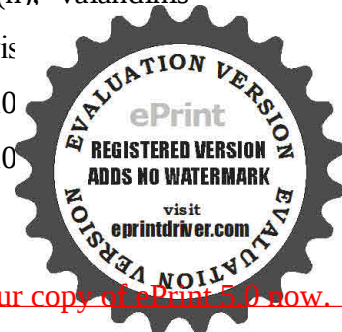
Šaltinis: International Standart Cost Model Manual. Measuring and reducing administrative burdens for businesses, p.8. [interaktyvus]. [žiūrėta 2011-12-21]. Prieiga per internetą: www.oecd.org/dataoecd/32/54/34227698.pdf

2.1 pav. Standartinis išlaidų modelis

Šaltinis: versta darbo autorės remiantis International Standart Cost Model Manual. Measuring and reducing administrative burdens for businesses, p. 9.[interaktyvus]. [žiūrėta 2011-12-21]. Prieiga per internetą: www.oecd.org/dataoecd/32/54/34227698.pdf

2.1 paveiksle vaizduojamas skaičiavimas, paremtas SCM. Pavyzdžiui, jei veikla, skirta įvykdyti tam tikram reikalavimui, pateiktam teisės akte, trunka 2 valandas (h), valandinis atlyginimas, mokamas verslo įmonės darbuotojui, yra 100 Lt. (tarifas), tai iš vis informacinio įpareigojimo išlaidos siekia 200 Lt. Jeigu toks įpareigojimas tenka 10 ir prievolė jį atlikti reikalauja 2 sykius per metus, tai konkretus veiksmas kasmet 10

turi būti atliekamas 200 000 (2*100 000) kartų. Bendros administracinės išlaidos, kurios atsiranda 100 000 įmonėms atlikus informacinį įpareigojimą 2 kartus per metus, yra lygios 200 000 (kartai) * 200 (Lt.) = 40 000000 Lt. (keturiasdešimt milijonų litų).

Kartais reikia apskaičiuoti tik informacinių įpareigojimų vykdymo veiksmų sukeltą administracinę naštą. Tad, svarbu paminėti, jog remiamąsi tuo pačiu, šiame skyriuje aptariamu modeliu. Remiantis administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos praktiniame vadovu, galima pateikti šias formules:

$$1) LI = Tv_v \times Q, \quad (2.2)$$

$$2) FI = Cv_v \times Q \quad (2.3)$$

$$3) AN = LI \times VVDU + FI \quad (2.4)$$

Čia: LI = administracinę naštą sudarančios laiko išlaidos.

FI = administracinę naštą sudarančios finansinės išlaidos.

AN – dėl vykdymo veiksmo patiriama administracinė našta.

Tv_v – laikas, per kurį respondentas atlieka šį vykdymo veiksmą (val.).

Cv_v – administracinei naštai priskiriamos finansinės išlaidos, kurias respondentas patiria atlikdamas šį vykdymo veiksmą (Lt).

VVDU – vidutinis valandinis darbo užmokestis (remiantis Statistikos departamento duomenimis)= 13, 19 Lt. (apytiksliai 13 Lt.).

Q – kiekio kintamasis, apskaičiuojamas pagal formulę:

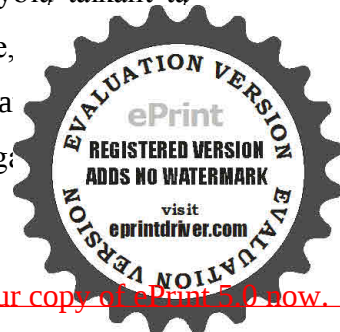
$$3) Q = L \times F \quad (2.5)$$

Čia: L – respondentų skaičius.

F – vykdymo veiksmo atlikimo dažnis.

Tad, skaičiuojant dėl vykdymo veiksmo patiriamą administracinę naštą, reikia žinoti tiek laiko, tiek finansines išlaidas (Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos taikymo praktinis vadovas, 2011).

Svarbu paminėti, jog 2003 m. buvo įkurtas Standartinio išlaidų modelio tinklas (angl. Standart Cost Model Network) – neformalus metodologinis tinklas aministracinei naštai mažinti. Šalys narės įsipareigojo naudoti vieningą administracinės naštos nustatymo metodiką, pagrįstą SCM principais. Paskelbtoje bendroje šalių narių deklaracijoje teigiama, jog kiekviena valstybė susiduria su administracine našta, todėl bus lengviau lyginti ją tarp atskirų valstybių taikant tą patį metodologinį modelį (<http://www.administrative-burdens.com>) Šio tinklo nare, 2008 m. II pusmetį. Šiam tikslui buvo priimta Geresnio reglamentavimo progra Respublikos..., 2008). Svarbu pabrėžti tai, jog nors ir valstybes nars sieja vieninga

požiūris į administracinės naštos apskaičiavimo principus, tačiau tikslus SCM taikymas jose skiriasi, todėl sunku palyginti gautus duomenis.

Olandijoje kilęs administracinės naštos įvertinimo būdas – Standartinis išlaidų modelis greitai paplito kitose šalyse, o nuo 2003 m. buvo įkurtas tinklas, įpareigojantis valstybės nares naudoti vieningą administracinės naštos matavimo sistemą, paremtą SCM principais. Lietuva taip pat yra šio tinklo narė, todėl nacionalinė administracinė našta mūsų šalyje yra skaičiuojama pasitelkus šiame skyriuje minimą modelį. Teigiama, jog pastaroji metodika yra šiuo metu moderniausia ir plačiausiai paplitusi, nes garantuoja tikslius duomenis ir aukštą išsamumo lygį. Tolimesniame skyrelyje bus aptarti du administracinės naštos vertinimo tipai, kurie yra numatyti ES bendrojoje metodikoje, paremtoje Standartiniu išlaidų modeliu.

2.3 Administracinės naštos nustatymo ES valstybėse tipai

Esti du visuotinai pripažįstami ir vertinami administracinės naštos vertinimo tipai: „ex-ante“ ir „ex-post“. Šie du nustatymo būdai yra numatyti ES bendrojoje metodikoje, nes daugelis tokios metodikos elementų yra perimti iš Olandijos bei Danijos nacionalinių metodikų, kuriomis remiantis ir buvo sukurtas Standartinis išlaidų modelis.

Svarbu paminėti tai, kuo išsiskiria šios dvi metodikos. „Ex ante“ (išankstinė) naštos kontrolė – tai teisės aktų išankstinis įvertinimas, kada yra nustatoma tikėtina administracinė našta, kuri atsirastų priėmus tam tikrą teisės aktą. O antrasis „ex post“ (paskesnė) kontrolė - tai vertinimo tipas, kuris skiriasi nuo „ex ante“ tuo, jog juo vertinami jau galiojantys teisės aktai ir nustatoma reali įmonių patiriama administracinė našta. Galima teigti, jog „ex post“ naudojamas, kai siekiama veiksmingai peržiūrėti jau galiojančių teisės aktų, o „ex ante“ skirtas palyginti numatytus ir realius sukeliamus rezultatus. Taip pat, pastarasis būdas atskleidžia įstatymo silpnąsias ir stipriąsias vietas, suteikia informacijos apie jo tinkamumą bei veiksmingumą ir nurodo, ką reikia daryti jį peržiūrintiems asmenims. Jeigu reikia teisės aktą galima supaprastinti ar panaikinti arba tiesiog peržiūrėti pačią politiką. Naudojant „ex post“ galima peržiūrėti ir pakeisti jau galiojančius teisės aktus ir tokiu būdu supaprastinti administracines procedūras ir sumažinti administracinę naštą (K. Navickas, K. Ališauskas, R. Navickienė ir O. Batavičiūtė, 2011).

Nors vis dar dauguma šalių didesnę dėmesį skiria „ex post“ vertinimui, tačiau kartais yra naudojamos ir procedūrinė kontrolė prieš priimant naują teisės aktą kuri viena iš pirmųjų pradėjo administracinės naštos nustatymo projektus, „ex an

tipas turi ypatingą pobūdį, nes šią išankstinę naštos kontrolę atlieka tam specialiai įkurta, nepriklausoma patariamoji institucija ACTAL („Adviescollege toetsing administratieve lasten“), kurios paskirtis yra supaprastinti administracines procedūras įmonėms. Šios institucijos vykdoma teisės aktų peržiūra vyksta keliais etapais:

- ACTAL yra pateikiami peržiūrėti teisės aktai, galintys turėti įtakos verslo patiriamos administracinės naštos dydžiui,
- aukščiau minėta institucija nusprendžia kurie iš nagrinėtų teisės aktų turi būti atrenkami išsamesnei analizei,
- vyksta teisės aktų analizė,
- atitinkamoms valdžios institucijoms pateikiami ACTAL įvykdytos analizės rezultatai (<http://www.actal.nl/english>).

Kai tuo tarpu Danijoje išskiriami būtent du administracinės naštos vertinimo tipai: „ex ante“ ir „ex post“, kurie yra įtvirtinti Danijos nacionalinėje metodikoje. Pirmuoju atveju įvertinamos pasekmės, kurias gali sukelti naujo įstatymo priėmimas, o antruoju būdu įvertinama verslo patiriama faktinė administracinė našta, kadangi tiriami jau galiojantys teisės aktai (<http://www.oecd.org/dataoecd/14/13/46384052.pdf>).

Jungtinėje Karalystėje administracinei naštai įvertinti taip pat naudojami „ex ante“ ir „ex post“ modeliai. Jie naudojami analogiškai kaip ir Danijoje: „ex ante“ naudojamas įstatymų ir kitų teisės aktų administracinių pasekmių nustatymui prieš priimant minėtus projektus, o „ex post“ siekiant sumažinti administracines išlaidas verslui, kuris vykdo teisės aktais numatytus reikalavimus. Tam kad būtų sumažinta nereikalingas reglamentavimas tiek privačiame, tiek viešajame, bei tiek visuomeniniame sektoriuje, šioje šalyje buvo įkurta Geresnio reguliavimo vykdomoji institucija (angl. The Better Regulation Executive –BRE). Ši institucija yra atsakinga už užduočių, kurios yra susijusios su administracinių reglamentų išlaidų sumažinimu, nustatymą, taip pat naujų politinių pasiūlymų nagrinėjimą, bei egzistuojančių reguliacinių naštų, turinčių įtakos verslui, sumažinimą (http://www.bertelsmann-stiftung.de/cps/rde/xbcr/SID-4302F844-34823934/bst/Standard_Cost_Model_uk.pdf).

Vis daugiau šalių naudoja poveikio vertinimo sistemą, kuriose didelis dėmesys yra skiriamas administracinei naštai. Pavyzdžiui, Belgijoje veikia naštos vertinimo būdu „ex ante“ paremtas testas „Kafka“. Šis testas buvo pristatytas 2004 metų gegužę ir jo tikslas – išvengti biurokратиškumo tikrinant ar naujos politinės priemonės nesukelia administracinės naštos. Ši esmė yra ta, jog trumpas klausimynas yra pateikiamas visiems vyriausybės n

pasiūlymai turi didelę įtaką verslui. Klausimuose klausiamas ar atitinkamas pasiūlymas sumažina ar pašalina administracines išlaidas. Patikrinus kompetetingiems darbuotojams, pasiūlymai gali būti gražinami atgal.

(http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/2005_charter_docs/report_belgium_2004_en.pdf). „Ex post“ naštos vertinimo būdą pasitelkia Prancūzija naudodama 2003 metais priimtą planą „Marianne Charter“, kurio tikslas – lengviau prieinamos paslaugos, reagavimas tiek į piliečių poreikius, tiek į jų nusiskundimus. Šio plano sukūrimo pagrindas buvo viešųjų įmonių klientų apklausos duomenys (http://www.4qconference.org/liitetiedostot/bp_esitykset/France_B.pdf).

Lietuvoje irgi esti metodika (patvirtinta 2006 m. Ūkio ministro įsakymu), pagal kurią gali būti įvertinta administracinė našta verslui. Remiantis „ex ante“ įvertinimu, pagal šią metodiką vertinami teisės aktuose nustatyti įpareigojimai teikti informaciją. Tokio pobūdžio atliekamas, jei teisės akto projekto išplėstinio vertinimo metu išaiškėja, jog įgyvendintas projektas gali sukelti administracinę naštą. „Ex post“ įvertinimas atliekamas tada, kai pasirodo, jog esama realios veikiančių teisės aktų informacinių įpareigojimų sukeltos administracinės naštos, kuri tenka įmonėms (K. Navickas, K. Ališauskas, R. Navickienė ir O. Batavičiūtė, 2011). Lietuvoje taip pat veikia taip vadinamasis „Saulėtekio testas“, kuriuo vertinami visi naujai sukuriami teisės aktai ar jau veikiančių teisės aktų pakeitimai. Tikrinimui, ar įstatymai nesukelia administracinės naštos, naudojamas Standartinis išlaidų modelis (www.vkontrole.lt/failas_senas.aspx?id=4253).

„Ex post“ ir „ex ante“ - du administracinės naštos vertinimo tipai. Apžvelgus skyrių, galima daryti išvadą, jog tiek vienas, tiek kitas tipas yra reikalingi, nes „ex ante“ leidžia užkirsti kelią administracinės naštos atsiradimui dar prieš priimant teisės aktą, o „ex post“ – po jo atsiradimo. Autorės nuomone, efektyviausia, kai abu šie tipai yra naudojami kartu, nes taip būtų galima patikrinti ar neįsigaliojęs įstatymas nesukels administracinės naštos ir apskaičiuoti jau priimto teisės akto realią informacinių įpareigojimų sukeltą naštą.

III. ES VALSTYBIŲ PATIRTIS MAŽINANT ADMINISTRACINĘ NAŠTĄ

Galima teigti, jog kuo daugiau kliūčių, sąlygotų administracinės naštos, tuo sunkesnė verslo subjektų veikla. Dėl šios priežasties, būtina iš esmės peržiūrėti galiojančius teisės aktus, taip pat pasinaudoti sukaupta ES valstybių narių sukaupta patirtimi bei žiniomis. Daug minėtųjų šalių bei ES valdžios institucijų aktyviais procesais reformavo verslo kontingentą bei emėsi atitinkamų priemonių siekiant sumažinti administracinę naštą, ten

sektoriui, kai tuo tarpu Lietuvoje šie klausimai nėra tinkamai analizuojami, vertinami bei sprendžiami. Šiame skyriuje bus siekiama aptarti bei palyginti skirtingą ES šalių patirtį mažinant administracinę naštą.

2007 m. ES Komisija pasiūlė atitinkamą veiksmų programą, kurios pagrindinis tikslas buvo iki 2012 m. 25 proc. sumažinti Europos Sąjungoje įmonėms tenkančią administracinę naštą. Vykdydama šią programą Komisija ženkliai pasistūmėjo į priekį, nes ji jau pasiūlė kaip sumažinti administracines išlaidas daugiau kaip 40 mlrd. eurų, t.y. iki 33 proc. Nuo 2008 m. vykdyti administracinės naštos mažinimo politiką padeda Dr. Edmundo Stoiberio vadovaujama Aukšto lygio grupė administracinei naštai mažinti. 2012 m. ši grupė pristatė ataskaitą „Europa gali pasiekti geresnių rezultatų“, kurioje 74 geriausios valstybių patirties pavyzdžiai, kuo paprasčiau taikant teisės aktus (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/146&format=HTML&aged=0&language=LT&guiLanguage=en>).

Anksčiau minėtame dokumente, kaip gerosios valstybių patirties pavyzdys minima ir Lietuva, kuri nuo 2008 m. tyrimui panaudojo Pridėtinės vertės mokesčio (toliau PVM) duomenis, esančius Valstybinės Mokesčių Inspekcijos (toliau VMI) duomenų bazėje. Nuo 2010 m. šis pakeitimas buvo įvestas pilnai ir nuo tada įmonėms nereikia pateikti duomenų pildant Trumpojo Laikotarpio Statistikos anketų. Dėl šios priežasties, kaip teigiama Aukšto lygio grupės tyrimo ataskaitoje, 12 proc. smulkiųjų įmonių nebepildo tokios statistinės anketos. Tolimesniuose skyreliuose pateikiamos kitų valstybių, kartu ir Lietuvos, patirtys mažinant administracinę naštą. (http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/docs/bp_report_signature_en.pdf).

3.1 Olandijos patirtis

Norint išsiaiškinti, ar informacinis įpareigojimas sukelia administracinę naštą, reikia nustatyti tai, ar jį sąlygoja valstybinis reguliavimas. Nėra svarbu ar informaciją reikia pateikti valstybės institucijoms, ar trečiajai šaliai. Esmė yra tame, kad tokia pareiga būna nustatyta valstybiniu reguliavimu. Įvairiose šalyse valstybinis reguliavimas yra suprantamas skirtingai dėl jų teisinių sistemų specifikos. Olandijoje valstybinis reguliavimas – tai „visuotinai privalomas reglamentavimas, apimantis įstatymus, vykdomuosius orderius, tarybų orderius ministerinių nutarimus, decentralizuotų valstybinių institucijų (pvz., municipalinių ar provincinių) sprendimus. Valstybinėmis institucijomis yra laikomos visos institucijos, kuria

kontroliuoja ir finansuoja pati valstybė.“ (K. Navickas, K. Ališauskas, R. Navickienė ir O. Batavičiūtė, 2011, p. 44).

Vertinant tiek piliečiams, tiek verslui tenkančią administracinę naštą, galima teigti, jog labiausiai patyrę yra olandai. Būtent, jie pirmieji pritaikė Standartinį išlaidų modelį vertinant tiek juridinių, tiek fizinių objektų patiriamas sąnaudas vykdant įpareigojimus pateikti tam tikrą informaciją. SCM olandai naudoja kiekybiniam administracinės naštos įvertinimui. Olandijos ministerijos privalo matuoti nacionalinių teisės aktų projektų ir ES teisės aktų, kurie bus perkelti į nacionalinę teisę, sukeltos administracinės naštos dydį. Šiuo matavimu siekiama, jog našta nedidėtų priėmus atitinkamus teisės aktus ir būtų pasiekti administracinės naštos mažinimo tikslai (Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos taikymo praktinis vadovas, 2011, p. 9).

Taip pat nuo 2007 m. Olandijoje yra naudojama daugiau kokybinių administracinės naštos mažinimo priemonių, siekiant išsiaiškinti, kaip administracinę naštą ir jos mastą suvokia patys piliečiai. Tarkime, siekiant sumažinti piliečių patiriamas sąnaudas, sukurta skundų teikimo elektroniniu būdu sistema, organizuojamos piliečių grupės diskusijos, kurių metu siekiama išsiaiškinti svarbiausias problemas, taip pat sudaromi paslaugų vartotojų „kelionių žemėlapiai“, nurodantys kur ir kaip piliečiai turi kreiptis norėdami gauti tam tikrą informaciją. (ten pat psl. 9)

Kalbant apie administracinės naštos mažinimą Olandijoje, galima teigti, jog šiuo klausimu nuo pat pradžių buvo juntama politinė parama. Tiek Vyriausybė, tiek parlamentas bei centrinė valdžia buvo suinteresuoti šiuo procesu. 1998 m. Ministrų kabinetas įkūrė Slechte komitetą, o 2000 m. pradėjo veikti jau anksčiau minėta patariamoji tarnyba ACTAL. Abiejų grupių darbo tikslas buvo vienas – mažesnė administracinė našta. (D. Rodzytė, 2008, p.33).

2003 m. Olandijoje buvo vertinama administracinė našta visos valstybės mastu. Tyrimai parodė, jog 2002 m. administracinė našta siekė 16,4 mlrd. eurų (3,6 proc. viso šalies bendrojo vidaus produkto). Finansų (apie 4,32 mlrd. eurų), Sveikatos (apie 3,20 mlrd. eurų), Socialinių reikalų (apie 2,53 mlrd. eurų) ir Teisingumo (apie 2,51 mlrd. eurų) ministerijos buvo nurodytos kaip didžiausią naštą sukeliančios institucijos. O norint detalesnės analizės, buvo nustatyti problemiškesni įstatymai – tai Metinių ataskaitų, Pridėtinės vertės mokesčio, Prekių, Aplinkos valdymo, Darbo užmokesčio mokesčio, Privalomo sveikatos draudimo, Socialinio draudimo, Pajamų mokesčio, Kainų nustatymo ir Darbo sąlygų įstatymai, kurių sukelia našta siekia maždaug 1,5 mlrd. eurų. (Mokslo tiriamojo darbo „Administracinė našta verslui, į reglamentavimo supaprastinimo galimybes“ ataskaita, 2006, p. 63)

Taip pat, minėtoje šalyje dėmesys kreipiamas ne tik į piliečių ir verslo atstovų patiriamą administracinę naštą, bet institucijų bei atskirų specialistų grupių (gydytojų, mokytojų, policininkų) patiriamas išlaidas, pavyzdžiui institucijose mažinama ta administracinė našta, kurią jos patiria dėl skirtingo lygmens institucijų reikalavimų keistis ir pateikti informaciją. Galima paminėti ir tai, kad šioje šalyje yra mažinama valstybės kontrolė teikiant viešąsias paslaugas ir valstybės paramą, siekiant didinti piliečių pasitikėjimą valstybe, pavyzdžiui norint gauti tam tikrą valstybės lengvatą, nebereikia pateikti tam tikrų, teisę į lengvatą įrodančių dokumentų, tačiau norint išvengti piktnaudžiavimo sugriežtinamos baudmės, kurie neteisėtai naudojami valstybės lengvatomis (Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos taikymo praktinis vadovas, 2011 psl. 8).

3.2 Danijos patirtis

1996 m. Danijoje buvo atlikti pirmieji administracinės naštos vertinimai, o 2002 m. patvirtinta „Darnaus vystymosi strategija“, kurios pagrindinis tikslas buvo 25 procentais sumažinti administracinę naštą iki 2010 metų. Tam, kad pasiekti šį tikslą, buvo padarytas 5279 informacinių įpareigojimų, esančių teisės aktuose, įvertinimas. Tyrimo rezultatai parodė, jog administracinė našta verslui per 2004-2005 m. sudarė 4326, 3 milijonus eurų. Taigi, šis įvertinimas sąlygojo keletą pakeitimų teisės aktų rengimo srityje, pavyzdžiui, 2006 m. buvo priimti Finansinės ataskaitos įstatymo pakeitimai, kurie sąlygojo tai, jog mažos įmonės (viso apytiksliai 75000 įmonių) būtų atleistos nuo pareigos turėti apskaitininką, vertinantį kasmetinę finansinę įmonės ataskaitą. Atlikus pakeitimus, įmonėms tenkanti administracinė našta sumažėjo 140 mln. eurų (Mokslo tiriamojo darbo „Administracinė našta verslui, verslo teisinio reglamentavimo supaprastinimo galimybės“ ataskaita, 2006). 2010 m. buvo pasiekta tai, kas buvo numatyta „Darnaus vystymosi strategijoje“ – administracinė našta buvo sumažinta 25 procentais, t.y. verslas atsikratė 7,6 mlrd. eurų vertės naštos. (<http://www.amvab.dk/sw9131.asp>) Taip pat, kaip ir Olandijoje, taip ir Danijoje veikia už administracinių procedūrų supaprastinimą atsakingas Geresnio verslo reglamentavimo skyrius (Sprendimų poveikio vertinimo sistemų užsienio šalyse palyginamoji analizė, 2011), (<http://uk.fm.dk/Initiatives/Denmarks%20Better%20Regulation%20Programme/Reducing%20administrative%20burdens%20on%20businesses.aspx>).

3.3 Vokietijos patirtis

Vokietijoje 2006 m. buvo priimta programa – “Biurokratijos mažinimas ir geresnis reglamentavimas“. Jos tikslas (kaip ir aukščiau aptartų valstybių programose) sumažinti administracinę naštą ir nedidinti jau esamos, kylančios verslui, piliečiams bei institucijoms iš federacinio lygmens informacinių įpareigojimų.

Ši programa vykdoma keliais etapais: 2007 m. buvo labiau atsižvelgta į verslininkus, nes būtent tais metais buvo išmatuotas administracinės naštos verslui federaciniu lygmeniu dydis bei įgyvendinamos administracinės naštos verslui mažinimo priemonės, o jau 2009 m. pradėta kiekybiškai vertinti teisės aktų sukeliama administracinę naštą piliečiams, pavyzdžiui buvo atliktas vertinimas dėl kreipimosi norint gauti nedarbo socialinę paramą. Tačiau mažinant administracinę naštą tiek verslui, tiek piliečiams, Vokietijoje stengiamasi, jog ji nebūtų perkeliama institucijoms, tarkime, jog iš jų nebūtų reikalaujama surasti informaciją, kurią anksčiau turėjo pateikti piliečiai ar verslas.

Nacionalinė reglamentavimo kontrolės taryba atlieka visų teisės aktų projektų ir iš jų kylančios administracinės naštos vertinimą Vokietijoje. Šią tarybą sudaro verslo, politikos, viešojo administravimo bei akademinės bendruomenės atstovai, kurie dirba savanoriškai. Pagrindinė jos funkcija yra patariamoji – ji konsultuoja vyriausybei ir parlamentui bei ministerijoms, rengdamos teisės aktų projektus, privalo atsižvelgti į šios tarybos nuomonę (Sprendimų poveikio vertinimo sistemų užsienio šalyse palyginamoji analizė, 2011).

3.4 Lietuvos patirtis

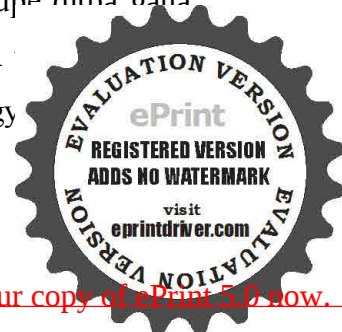
Administracinės naštos mažinimas – vienas iš svarbiausių ES Komisijos siūlomų prioritetų geresnio reglamentavimo srityje, todėl Lietuva atsižvelgusi į ES geresnio reglamentavimo srities dokumentų nuostatas, 2008 m. parengė Geresnio reglamentavimo programą, kurios koordinatore paskirta Ūkio ministerija, ir įkūrė Geresnio reglamentavimo koordinavimo skyrių toje pačioje ministerijoje. Taip pat, Lietuvos Ekonomikos skatinimo plane buvo numatyta sumažinti administracinę naštą iki 30 proc. iki 2011 m. pabaigos. Tačiau kaip bus minima sekančiame šio darbo skyriuje, 2011 m. atliktas tyrimas parodė, jog šis tikslas nebuvo pasiektas (Valstybinio audito ataskaita „Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra“, 2010).

Geresnio reglamentavimo programa siekiama tobulesnio teisinio reguliavi administracinę naštą, teikiant viešąsias paslaugas bei gerinant verslo ir investicijų ap paminėti šios programos vykdymo rezultatus:

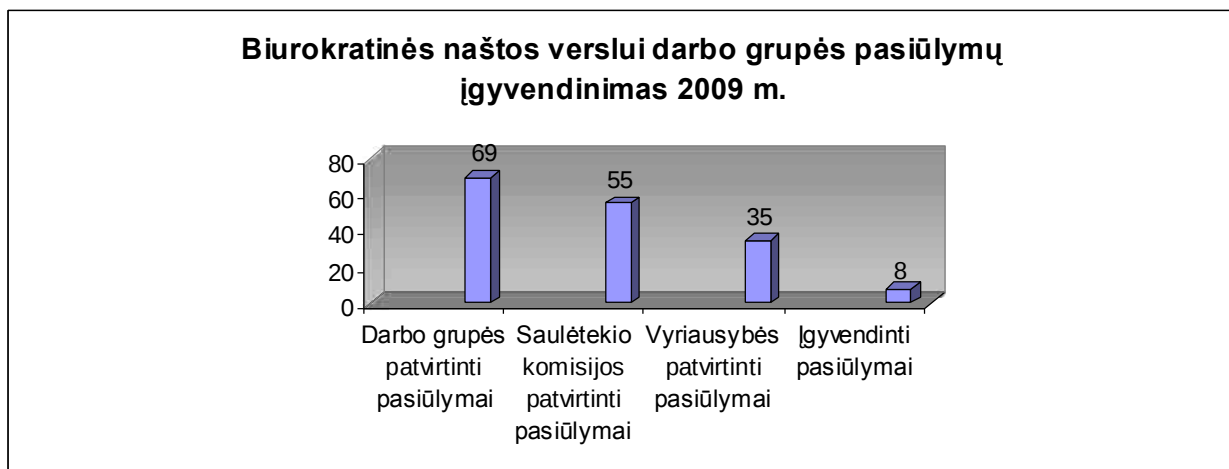

- 2008 m. kovo mėnesį Ūkio ministerijoje įsteigtas Geresnio reglamentavimo koordinavimo skyrius, tais pačiais metais Lietuva tapo tarptautinio Standartinio sąnaudų modelio tinklo, apimančio 23 valstybes, nare (Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2008 metų ataskaita).
- 2009 m. buvo atnaujinta „Saulėtekio“ ir „Saulėlydžio“ komisijų veikla. Taip pat buvo sudaryta speciali Biurokratinės naštos verslui mažinimo grupė, kuri tais pačiais metais pateikė 80 pasiūlymų, kaip pagerinti sąlygas verslui (Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2009 metų ataskaita).
- 2010 m. parengta daugiau nei 150 teisės aktų, kurių pagrindinis tikslas - mažinti administracinę naštą verslui. Taip pat, buvo pradėtas vykdyti projektas „Geresnis reglamentavimas ir administracinės naštos mažinimas, kurio vienas iš tikslų – gerinti verslo aplinką bei sumažinti administracinę naštą verslui 30 proc. iki 2011 m. pabaigos (Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2010 metų ataskaita).
- Kaip teigiama 2011 m. Geresnio reglamentavimo programos ataskaitoje, vienas svarbiausių pasiekimų 2011 m. buvo atliktas tyrimas, kuris administracinę naštą verslui įvertino pinigine išraiška prioritetinėse srityse. Taip pat, Vyriausybės nutarimu Nr. 213 patvirtinta Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodika (Žin., 2011, Nr. 24-1163), skirta nustatyti ir įvertinti administracinę naštą piliečiams ir kitiems asmenims (užsieniečiams) (Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2011 metų ataskaita).

2009 m. Ūkio ministerijos patvirtintame Ekonomikos skatinimo plane (http://www.imoniuvystymas.lt/files/Ekonomikos_skatinimo_planas_v50.pdf) numatyta priemonė, jog reikia panaikinti nebūtiną reguliavimo naštą verslui. Todėl buvo sukurta progma – „Saulėtekis“, o jai įgyvendinti paskirta Saulėtekio komisija. Taip pat, Ūkio ministro įsakymu buvo sudarytos septynios darbo grupės atskiroms verslo gerinimo sritims nagrinėti. Valstybinio audito (2010 m.) metu buvo įvertinta Biurokratinės naštos verslui mažinimo grupės veikla, kurios pagrindinis tikslas – vertinti jau galiojančius įstatymus bei jų įtaką verslui ir teikti pasiūlymus dėl administracinės naštos mažinimo. Prieš tai būtina paminėti, jog šios darbo grupės pasiūlymai nagrinėjami Saulėtekio komisijos posėdžiuose, kuriai pritarus pasiūlymai gali būti teiktini Vyriausybei. Prieš tai minėtam auditui atlikus tyrimą paaiškėjo, jog ši darbo grupė dirba gana neefektyviai (žr. į 3.4 pav.). Iš 69 darbo grupės pateiktų pasiūlymų įgyvendinti pabrėžti ir tai, jog daugelis Vyriausybės patvirtintų pasiūlymų taip pat nėra įgy

daugelis įstatymų pakeitimų projektų yra užregistruoti Seime (jų priėmimo procesas yra delsimas), taip pat pasiūlymų įvykdymas vėluoja dėl ministerijų kaltės. Dėl to, galima daryti išvadą, kad kaltas visas su administracinės naštos mažinimu susijęs valstybinis aparatas.

3.1 pav. Biurokratinės naštos verslui darbo grupės pasiūlymų įgyvendinimas 2009 m.

Šaltinis: Valstybinio audito ataskaita: smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra (2010). Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė [interaktyvus] [žiūrėta 2011-01-21]. Prieiga per internetą: <www.vkontrole.lt/failas_senas.aspx?id=4253>.

Kalbant apie „Saulėtekio“ komisijos, skirtos gerinti verslo sąlygas mažinant administracinę (biurokratinę) naštą verslui, darbą galima taip pat teigti, jog jis nėra efektyvus. Pirmoji priežastis galėtų būti ta, jog įgyvendinta tik 22 proc. biurokratinės naštos verslui mažinimo darbo grupės pateiktų siūlymų. Taip pat, įgyvendinant Saulėtekio komisijos darbo grupių pasiūlymus, nebuvo atsižvelgta į esamą ekonominę padėtį, todėl verslo aplinka keičiasi lėčiau, nei norėtų verslo subjektai. (Valstybinio audito ataskaita: smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra (2010). Taip pat, pastaruoju metu, vis labiau pastebima, jog ši komisija nebevykdo jokios veiklos: posėdžiai neberengiami jau seniai, apie šią komisiją negalima rasti jokios naujos informacijos Ūkio ministerijos tinklalapyje.

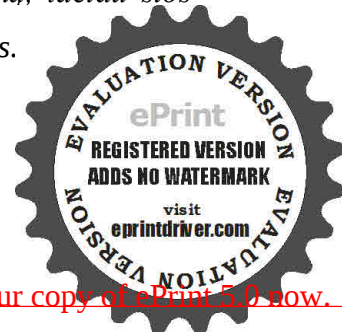
Dėl anksčiau paminėtų duomenų, galima teigti, jog Lietuvoje nėra vieningos institucijos (tokios, kurios jau buvo minėtos seniau minėtose šalyse), kuri būtų atsakinga už ac

naštos mažinimą ir teisės aktų vertinimą minėtam tikslui pasiekti. Nors ir egzistuoja

geresnio reglamentavimo priemonių įgyvendinimą atsakingų institucijų (Vidaus reikalų ministerija, Ūkio ministerija, Informacinės visuomenės ir plėtros komitetas prie LR Vyriausybės, taip pat Valstybės valdymo sistemos tobulinimo komisija, prieš tai minėtos Saulėtekio komisijos veikla šiuo metu sustojusi), tačiau 2012 m. pradžioje Seimo narys P. Auštrevičius užregistravo naują Administracinės naštos mažinimo įstatymo projektą. P. Auštrevičiaus nuomone: „šiandien trūksta sisteminės administracinės naštos kontrolės ir priežiūros – už tai atsakingos Ūkio bei Vidaus reikalų ministerijos, o kartu ir visa Vyriausybė turėtų veikti efektyviau“, dėl šios priežasties jis siūlo įsteigti Geresnio reguliavimo priežiūros komisiją (<http://www.liberalai.lt/lt/naujienos-3/liberalas-p-austrevicius-seime-iregistravo-nauja-administracines-nastos-mazinimo-istatymo-projekta-1056>). Autorės nuomone, minėto įstatymo priėmimas būtų teigiamas dalykas, nes šiuo metu be Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos bei Administracinės naštos ūkio subjektams nustatymo metodikos nėra konkretaus įstatymo, kuris tiksliai reglamentuotų šią sritį. Geresnio reguliavimo priežiūros komisija galėtų tęsti ir efektyviau įgyvendinti sustojusios Saulėlydžio komisijos veiklą, tačiau viešojoje erdvėje sklaido nuomonę, jog naujosios komisijos veikla bus tokia pat neefektyvi, kaip ir senosios, nes Gero reguliavimo priežiūros komisijos funkcijos kiek primena anksčiau įkurtos Saulėtekio komisijos funkcijas (<http://kaveikiavaldzia.lt/docs/2012/03/12/87017>).

Kaip pastebima, procesai, prisidedantys prie administracinės naštos mažinimo vyksta, tačiau vis vien 2009 m. LR Vyriausybės užsibrėžtas siekis – naštą verslui prioritetinėse srityse sumažinti iki 30 proc. (iki 2011 m.) nebuvo pasiektas. Vieną iš šios nesėkmės priežasčių, autorės nuomone, galima paminėti tai, jog Ūkio ministerija nustatė pernelyg ambicingą tikslą – 5 proc. didesnę ir vienais metais trumpesniu terminu (negu, kad nustatė Europos Vadovų Taryba – 25 proc. sumažinti administracinę naštą iki 2012 m.). Taip, pat buvo uždelsta su nacionalinės administracinės naštos vertinimu, kuris jau turėjo būti pradėtas 2009 m. (ilgai užsitęsė šio projekto finansavimo derinimas). Svarbu paminėti, jog šis vertinimas (kaip anksčiau minėta) buvo atliktas tik 2011m. Taip pat, lyginant kitų ES šalių ir Lietuvos patirtį administracinės naštos mažinimo srityje, galima teigti, jog Lietuvoje nėra vieningos institucijos, kuri būtų atsakinga už šią sritį, o ir esančios dirba neefektyviai. Nors ir pastaruoju metu, bandoma kurti sisteminių administracinės naštos įvertinimo ir mažinimo instituto reglamentavimą, tačiau šios pastangos viešojoje erdvėje vertinamos kaip dar vienas nėsėkmingas politinis siekis.

IV. LIETUVOJE, ATLIKTŲ TYRIMŲ, SUSIJUSIŲ SU ADMINISTRACINĖS NAŠTOS MAŽINIMU, ANALIZĖ

2006 m. Teisės institutas, Ūkio ministerijos užsakymu, atliko tyrimą „Administracinė našta verslui, verslo teisinio reglamentavimo supaprastinimo galimybės“. Šio tiriamojo darbo tikslas buvo ištirti galimybes, mažinančias administracinę naštą verslui, rasti būdų kaip tobulinti teisinį reglamentavimą, tam kad būtų sudarytos palankios sąlygos kurti ir plėtoti verslą mūsų šalyje bei pritraukti Lietuvai reikalingas verslo investicijas. Projekte buvo tiriamos verslo įmonių, susiduriančių su įpareigojimais suteikti informaciją valstybės institucijoms, problemos. (<http://www.teise.org/docs/publications/nastaverslui.pdf>).

Dėmesys buvo kreipiamas į tris verslo sritis: kaimo turizmo, restoranų, barų ir valgyklų bei statybų verslo. Tyrimo metu buvo apsiribota tik pirmųjų dviejų verslo sričių analize, nes statybų srities teisinis reglamentavimas pasirodė pernelyg sudėtingas bei apklausos metu gauti duomenys išreiškė menką reprezentatyvumą. Minėto tiriamojo darbo rezultatai parodė, jog specialusis restoranų, barų ir valgyklų verslo teisinis reglamentavimas sukuria apytiksliai 7287,00 Lt arba 652,65 val. per metus dydžio vidutinę administracinę naštą, o bendra visos srities administracinė našta siekia 20 899, 116 Lt arba 1871800, 20 val. per metus. Nors šiame tyrime buvo apimtos tik dvi verslo sritys, tačiau iš pateiktų rezultatų galima spręsti apie bendras verslo nukentėjimo nuo administracinės naštos tendencijas ir mastus Lietuvoje. Dėl šios priežasties, būtina imtis konkrečių priemonių, šalinančių neefektyvių ir nereikalingų informacinių įpareigojimų, lėtinančių ir žlugdančių įmonių veiklą, atsiradimą teisės aktuose.

2010 m. Viešosios politikos ir vadybos instituto atlikto administracinės naštos piliečiams nustatymo ir įvertinimo bandomojo tyrimas „Asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimas (keitimas)“ atskleidė, jog LR piliečiai, kurie dėl asmens dokumento išdavimo kreipiasi į konsulatus užsienio valstybėse, patiria administracinę naštą, įvertintą 1,7 val. ir 9,4 Lt. O, įvertinus per 2009 m. laikotarpį išduotų asmens dokumentų skaičių, galima teigti, jog 2009 m. patirta našta gaunant (keičiant) asmens tapatybės kortelę yra 430546 val. ir 2452798 Lt., o gaunant (keičiant) pasą patirtos išlaidos šiek tiek mažesnės – 354256 val. ir 2018198 Lt. Taigi šis tyrimas parodė, kiek kainuoja gauti (keisti) asmens tapatybės kortelę arba pasą, tačiau esti daugelis sričių, su kuriomis kasdien susiduria piliečiai, ir kurių sukeltos administracinės išlaidos dar nėra pakankamai įvertintos ir apskaičiuotos.

Navickas, K., Ališauskas, K., Navickienė, R., Batavičiūtė, O. 2011 m. pareng tyrimo „Administracinės naštos verslui mažinimo galimybės“. Tyrime buvo

administracinė našta verslui Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje. Longitudinio tyrimo, vykusio nuo 2009 m., metu buvo siekiama identifikuoti anksčiau minėtą našą šios institucijos administracijoje, bei pateikti administracinės naštos mažinimo priemonės. Tyrimo rezultatai parodė, jog 2009 m. Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje administracinė našta verslui sudarė 5423496,91 Lt. (įskaičiavus su statybos darbų leidimu susijusius laiko kaštus). Buvo pateikti pasiūlymai, leidžiantys Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje sumažinti informacinių įpareigojimų sukeltą našą verslui. Dauguma jų gali būti siejami su prievolių atlikimo supaprastinimu įdiegiant elektroninę dokumentų bei duomenų valdymo sistemą. Taip pat rekomenduojama inicijuoti tam tikrų lokalinių teisės aktų, skirtų verslui, pakeitimą.

Tais pačiais metais buvo atliktas LR Ūkio ministerijos užsakytas tyrimas (jau minėtas anksčiau) „Nacionalinė administracinė našta verslui“, kuris ištyrė administracinę našą platesniu mastu, nei tai buvo padaryta 2006 m. Informacinių įpareigojimų sukeliama nacionalinė administracinė našta buvo vertinama 7 prioritetinėse srityse: mokesčių administravimo, darbo santykių, teritorijų planavimo ir statybos, transporto, statistikos, aplinkos apsaugos bei nekilnojamojo turto operacijų (žr. į 4 lent.).

4.1 lentelė

Prioritetinių sričių atskirai sukeliama nacionalinė administracinė našta verslui

Prioritetinė sritis	Informacinių įpareigojimų skaičius	Nacionalinė administracinė našta verslui (Lt) 2011-09-16	Nacionalinė administracinė našta verslui (Lt) 2009-01-01	Nacionalinės administracinės naštos verslui pokytis (%)
Mokesčių administravimas	74	50,400,034.59	50,502,484.71	-0.20
Darbo santykiai	37	62,720,157.52	62,720,157.52	0.00
Teritorijų planavimas ir statyba	21	1,197,865.56	1,345,664.73	-10.98
Transportas	252	3,886,186.88	4,216,999.91	-7.84
Statistika	41	2,274,016.55	2,520,501.02	-9.78
Aplinkos apsauga	55	7,795,850.63	7,795,850.63	0.00
Nekilnojamojo turto operacijos	50	8,367,128.62	8,396,965.42	-0.36

Šaltinis: Galutinė „Nacionalinės administracinės naštos verslui prioritetinėse srityse vertis 2011.

Kaip galima matyti iš pateiktos lentelės, nacionalinė administracinė našta buvo pradėta matuoti 2009 m., o baigta 2011 m. Nesunku pastebėti, kad administracinė našta nuo 2009 m. sausio 1 d. nepadidėjo nei vienoje iš tirtų sričių, kai tuo tarpu daugiausiai sumažėjo teritorijų planavimo ir statybos prioritetinėje srityje bei transporto srityje – atitinkamai 10,98% ir 7,84%. Didžiausia informacinių įpareigojimų sukelta našta tenka darbo santykių prioritetinei sričiai – iš viso 62,7 mln. Lt, o mažiausia – teritorijų planavimo ir statybos sričiai ir sudaro 1,2 mln. Lt. Išanalizavus šį tyrimą galima teigti, jog Vyriausybė užsibrėžto tikslo iki 2011 m. pabaigos sumažinti administracinę naštą verslui 30 proc. nepasiekė – ne viename iš prioritetinių sričių šis rodiklis nebuvo pasiektas. Nors sudėjus visose srityse pasiektus pokyčius, informacinė našta sumažėjo 29 proc. tačiau įmonėms ji sumažėjo apytiksliai tik 13,8 Lt.

Šiame skyriuje paminėtų, Lietuvoje atliktų tyrimų rezultatai rodo, jog skubus administracinės naštos nustatymo ir mažinimo klausimas turi būti nagrinėjamas ir turi būti imamasi specialių priemonių, nes dažnai konkretus administracinių išlaidų skaičius verslo įmonėms bei gyventojams taip ir lieka nežinomas. Taip pat pastebima, jog kuo administracinė našta yra didesnė, tuo sudėtingesnė verslo subjektų veikla, o tai galiausiai atsiliepia visos valstybės gerovei: slopinamas verslo efektyvumas, todėl galutiniame rezultate valstybė netenka surenkamų pajamų į biudžetą – surenkama mažiau mokesčių tiek iš verslo, tiek iš gyventojų (įmonių patirtos išlaidos įskaičiuojamos į prekių ar paslaugų savikainą, dėl to ji kyla ir sumažėja jų paklausa).

Teorinėje dalyje buvo nagrinėjama administracinės naštos samprata, pagrindiniai jos matavimo modeliai bei tipai. Taip pat buvo aptarta kai kurių ES valstybių ir Lietuvos patirtis mažinant administracinę naštą bei padaryta Lietuvoje atliktų keleto tyrimų analizė. Empirinėje dalyje, šio darbo autorė remsis administracinės naštos sąvokomis tiek piliečiams, tiek verslo subjektams, Standartinio išlaidų modelio(kuris lyg šiol kaip yra teigiama yra pats moderniausias ir plačiausiai paplitęs) formule bei atliktų tyrimų analize bandydama nustatyti administracinės naštos mažinimo galimybes Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje. Atlikus teorinės dalies mokslinės literatūros apžvalgą, pereinama prie empirinės darbo dalies, kurioje pateikta būtent su atliktu tyrimu susijusios Šiaulių miesto savivaldybės teikiamos administracinės paslaugos „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimo“ analizė bei pateikti tyrimo rezultatai.

V. ADMINISTRACINĖS NAŠTOS ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE MAŽINIMO GALIMYBIŲ TYRIMAS

5.1 Empirinio tyrimo metodo ir procedūrų aprašymas

Tyrimo tikslas – nustatyti administracinės naštos, susijusios su statybą leidžiančių dokumentų išdavimo paslauga, mažinimo galimybes Šiaulių miesto savivaldybės administracijos lygmenyje.

Tyrimo objektas: galimybės, leidžiančios Šiaulių miesto savivaldybės administracijoje sumažinti administracinę naštą, susijusią su statybą leidžiančių dokumentų išdavimo paslauga. Norint nustatyti šias galimybes, buvo pasirinkta viena Šiaulių miesto savivaldybės teikiama administracinė paslauga – „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimas“. Šios paslaugos pasirinkimo motyvas buvo tai, jog tiek verslo subjektai, tiek eiliniai piliečiai, tiek verslo subjektai dažnai susidūria su reikalavimu įsigyti statybos leidimą (šis skaičius vis didėja – remiantis Statistikos departamento duomenimis, jau pirmąjį 2012 m. ketvirtį išduoti 992 statybą leidžiantys dokumentai statyti gyvenamuosius namus, t.y. 5 procentais, daugiau nei tą patį 2011 m. ketvirtį, bei 343 leidimai statyti negyvenamuosius pastatus, t.y. 9 procentais daugiau negu pirmąjį praėjusių metų ketvirtį). Be to, teritorijų planavimas ir statyba yra viena iš prioritetinių sričių, kurios buvo tirtos 2011 m. (žr. į skyrių „Lietuvoje, atliktų tyrimų, susijusių su administracinės naštos mažinimu, analizė“), tam kad būtų nustatyta administracinė našta verslui. Dar viena priežastis lėmusi būtent šios paslaugos pasirinkimą tyrimui, yra ta, jog dažnai šio darbo autorei teko girdėti, jog su statybos leidimais susijusios procedūros yra pernelyg daug bei jos dažnai užsitęsia, todėl buvo nuspręsta, jog reikia ištirti galimybes, mažinančias administracinę naštą, išnagrinėjus būtent šią paslaugą bei atlikto tyrimo respondentų vertinimus. Taip pat, svarbu paminėti, jog šiame tyrime bus apskaičiuota ne bendra statybos leidimų įgyjimo tvarką, reglamentuojančių teisės aktų sukelta administracinė našta, bet su tam tikrų informacinių įpareigojimų (kelionės iki savivaldybės ir dokumentų kopijų) vykdymu susijusi administracinė našta (remiantis Standartiniu išlaidų modeliu). Taip pat, būtina pabrėžti, jog nebus atskiriamos verslo ir gyventojų patiriamos išlaidos (skaičiuojant tiek administracinę naštą ir administracines išlaidas verslui, tiek piliečiams yra naudojamos skirtingos skaičiavimo formulės, kurios nebuvo pateiktos teorinėje dalyje). Šio tyrimo pagrindas bus labiau paremtas ne matematiniais skaičiavimais, o respondentų nuomone, apie galimybes leidžiančias sumažinti a naštą. Toks sprendimas buvo priimtas dėl to, kad norint apskaičiuoti bendrą adminis kilusių piliečiams ir verslo įmonėms vykdant informacinius įpareigojimus

procedūroms, susijusioms su statybos leidimu išdavimu, užimtų pernelyg daug laiko ir finansinių išlaidų.

Tyrimo metodas. Duomenų rinkimui buvo pasitelkta anketinės apklausos priemonė – anketa. Anot R. Tidikio (2003, p. 474-475), šis metodas tik iš pažiūros atrodo nesudėtingas ir priešingai – reikalauja profesionalaus pasirengimo, tinkamo problemos išmanymo bei daugiau nei kiti metodai laiko. Tokio tipo apklausa leidžia sužinoti respondentų nuomonę apie įvairius visuomenės gyvenimo reiškinius, sužinoti jų požiūrį į aplinkybes, skatinančias tam tikrus elgesio motyvus. Taip pat, jos metu būna gaunami kiekybiniai duomenys, parodantys bendras tendencijas. Pasak, K. Kardelio (2007, p. 189), anketa yra patikimas, aiškus bei nedviprasmiškas būdas paskatinti respondento norą bendradarbiauti, kuo teisingiau atsakinėti.

Galima išskirti ir daugiau anketinės apklausos privalumų (R. Tidikis, 2003, p. 487):

- yra užtikrinama pakankama respondentų atranka;
- grąžinamų anketų rodiklis gali siekti 100 procentų arba šiek tiek mažiau;
- iškilus būtinybei, galima instrukuoti respondentą, taip pat ir pastarasis gali konsultotis su apklausos organizatoriumi;
- apklausos organizatorius turi galimybę stebėti ir kontroliuoti situaciją bei gauti papildomos informacijos, prižiūrint atsakymų gavimo į anketos klausimus procesą;
- proceso eigoje galima atpažinti respondentų reakciją bei spręsti apie problemos reikšmę;
- anketinės apklausos metodas yra pigesnis ir trunka mažiau laiko nei interviu metodas.

Tyrimo instrumento struktūra. Buvo išdalinta bei išsiųsta el. paštu iš viso 130 anketų. Sugrįžo ir buvo užpildytos 100 anketų (N=100). Šiaulių miesto gyventojams ir verslo įmonėms buvo suteiktas anonimiškumas, kad jie galėtų kuo atviriau išreikšti savo požiūrį. Šio kiekybinio tyrimo anketa yra originali (sudaryta pačios darbo autorės), o ne adaptuota. Šio tyrimo metu naudotos apklausos rūšys: padalamoji ir elektroniniu paštu. Anketą sudarė 23 klausimai (žr. į 1 priedą). Anketos pradžioje buvo motyvuotai ir logiškai paaiškinta, dėl ko atliekamas tyrimas, o vėliau pateikta ir anketos pildymo instrukcija. Atsakymus į klausimus šio darbo autorė apdorojo ir analizavo matematinės ir grafinės analizės metodais Microsoft Excel kompiuterine programa.

Anketos klausimų rūšys: pagal standartizacijos laipsnį - uždari (su jau paruoštais atsakymais), pusiau uždari (šalia parengtų atsakymų esti galimybė respondentui pačiam įrašyti atsakymą, kurio jis galbūt nerado uždame klausime ir kuris labiausiai atitinka jo požiūrį) ir atviri (atsakymą formuluoja pats respondentas), pagal paskirtį – programini atskleidžia nagrinėjamą problemą), filtruojantys (atskiria respondentų grupes pag

požymius, šiuo atveju buvo atskiriami susidūrę su statybos leidimų išdavimu fiziniai ar juridiniai asmenys), kontroliniai (tokie klausimai, kurie patikslina ankstesnių klausimų patikimumą). Sudarant anketos klausimus, taip pat buvo remtasi Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikoje pateiktais pavyzdiniais klausimais (Lietuvos Respublikos, 2011).

Anketinė apklausa buvo atliekama šiais etapais:

1. Šio darbo autorė, prisistačiusi pasirinktai asmenų grupei ir paaiškinusi apklausos tikslus bei metodiką, išdalino respondentams klausimų lapus. Taip pat tyrėjos asmeniniu elektroniniu paštu buvo išsiųstos anketos Šiaulių miesto įmonėms (naudojantis internetinės svetainės www.rekvizitai.lt duomenimis). Bei sukurta internetinė anketa internetiniame tinklalapyje www.apklausa.lt, kuri leido greičiau apklausti Šiaulių miesto gyventojus ir likusias neapklaustas įmones.

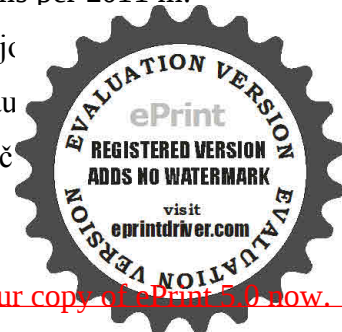
2. Kadangi apklausos metu negali būti jokios pašalinės įtakos, turinčios įtakos atsakymams, anketuotoja nepatarinėjo, kaip atsakyti į pateiktus klausimus, nerodė savo pritarimo arba nepritarimo, o davo dalykišku bendravimu sukūrė neutralią ir ramią atmosferą. Vykstant internetinei apklausai, darbo autorė taip pat neturėjo jokios įtakos, retkarčiais galėjo pakonsultuoti susidomėjusius respondentus rūpimais klausimais.

3. Pasibaigus apklausai, jos vedėja padėkojo už respondentų sugaištą laiką bei paaiškino apie jų teisę susipažinti su galutiniais rezultatais. Savo laiške, siunčiant apklausą, įmonėms ir gyventojams, tyrėja taip pat informavo, jog asmenys ir verslo atstovai tyrimui pasibaigus, galės sužinoti apie administracinės naštos mažinimo galimybes.

Tyrimo laikas. Anketinė apklausa buvo atliekama nuo 2012 m. balandžio 6d. iki balandžio 25 d.

5.2 Šiaulių miesto savivaldybės teikiamos administracinės paslaugos „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimo“ analizė

Vertinant Šiaulių mieste esančią situaciją, susijusią su šiame skyriuje nagrinėjamos paslaugos suteikimu, svarbu paminėti, jog pagal Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir Urbanistikos pateiktą informaciją, verslo subjektams ir gyventojams per 2011 m. buvo išduoti 405 statybą leidžiantys dokumentai (žr. į 2 priedą). Galima teigti, jog miesto savivaldybės teikiama administracine paslauga buvo naudojama dažniau paslauga, susijusią su gyvenamosios vietos deklaravimu). Kadangi statybą leidžianč

išdavimo ir su juo susijusios administracinės naštos klausimas yra aktualus Šiaulių miesto savivaldybėje, todėl yra būtina šios paslaugos analizė.

2010 m. atliktas tyrimas parodė, jog pagrindinis statybos leidimų išdavimo paslaugos trūkumas yra teisinis reglamentavimas, t. y. per dažnas teisės įstatymų, kurių dažnai esti per daug sudėtingi ir painūs, keitimas. (Studija: savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų teikimo analizė, 2010). Šis rezultatas yra pakankamai pagrįstas, nes nuo 2002 m. liepos 1d. veikiančio Statybos įstatymo 23 straipsnis, reglamentuojantis statybos leidimų išdavimą, buvo keistas aštuonis kartus. Šio įstatymo 20 straipsnis, reglamentuojantis statinio projektą ir statinio projektavimo sąlygas, buvo keistas penkis kartus (Lietuvos Respublikos..., 2002).

Prieš tai minėtas tyrimas nurodė, jog statybos leidimų išdavimo paslaugos kokybei kenkia pernelyg platus teisės aktų reguliavimas. Kalbant apie šiame darbe nagrinėjamą Šiaulių savivaldybės teikiamą paslaugą, svarbu paminėti, kokie įstatymai, reguliuoja jos suteikimą:

- Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, 2000-07-18 Nr. VIII-1864;
- Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, 1996-03-19 Nr. I-1240;
- Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymas, 1994-12-22 Nr. I-733;
- Lietuvos Respublikos daugiabučių namų savininkų bendrijų įstatymas, 2000-06-20 Nr. VIII-1741;
- Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų pakeitimų įstatymas, 2001-12-04 Nr. IX-628;
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymo pakeitimo įstatymas, 2001-06-21 Nr. IX-391;
- Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo pakeitimo įstatymas, 2003-05-27 Nr. IX-1582;
- Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, 1994-04-26 Nr. I-446;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010-09-27 įsakymas Nr. D1-826 "Dėl statybos techninio reglamento STR 1.07.01:2010 „Statybą leidžiantys dokumentai“ patvirtinimo“;
- Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. gruodžio 5 d. įsakymo Nr. 622 "Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.08:2002 "Statinio statybos rūšys" patvirtinimo" pakeitimo;

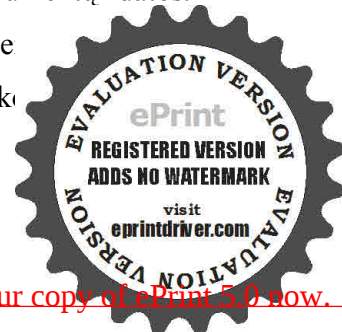
- Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymo Nr. 214 "Dėl statybos techninio reglamento STR 1.06.03:2002 "Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė" patvirtinimo" pakeitimo;
- Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. D1-708 "Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2005 "Statinio projektavimas" patvirtinimo" pakeitimo;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010-09-27 įsakymas Nr.D1-813 "Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.06:2010 "Ypatingi statiniai" ir įsakymo Nr. D1-812 „Dėl STR 1.01.07:2010 "Nesudėtingi statiniai“ patvirtinimo";
- Lietuvos Respublikos vyriausybės 2000-12-15 nutarimas Nr. 1458 "Dėl valstybės rinkliavos objektų sąrašo, šios rinkliavos dydžių ir mokėjimo ir grąžinimo tvarkos patvirtinimo"(<http://www.siauliai.lt/paslaugos/adm-paslaugos/teritorijos-1statyboms.pdf>).

Taigi, galima daryti išvadą, jog esti pakankamai daug teisės aktų, reglamentuojančių statybos leidimą išduodančius dokumentus, bet Lietuvos Respublikos statybos įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas bei Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas – pagrindiniai įstatymai, kuriais reikia vadovautis rengiant statybų dokumentus. Statybos techninis reglamentas STR1.07.01:2002 reglamentuoja statybos leidimų gavimą. Šis reglamentas nustato atvejus, kada reikia gauti leidimą statybai o kada jo nereikia, bei kokios formos turi būti pateikti dokumentai, norint jį gauti (Lietuvos Respublikos..., 2002).

Vietos savivaldos įstatyme (Lietuvos Respublikos..., 1994) nustatyta norma, jog statinio projektavimo sąlygų sąvado ir statybos leidimų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka yra savivaldybės savarankiškoji funkcija, nuo 2010 m. spalio mėnesio nustojo veikusi. Vietoje jos nauja funkciją yra apibrėžta sekančiai – specialiųjų architektūros reikalavimų nustatymas ir statybą leidžiančių dokumentų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos..., 2010).

Statybos įstatyme teigiama, jog: „Leidimą statyti naują statinį, leidimą rekonstruoti statinį ir leidimą atnaujinti (modernizuoti) pastatą išduoda savivaldybės administracijos direktorius ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas. Išduodant leidimą statyti laikiną statinį jame nurodomas šio statinio naudojimo terminas.“(Lietuvos Respublikos, ...1996). Statybą leidžiančio dokumento terminas yra skaičiuojamas nuo privalomų pateikti dokumentų datos. Savivaldybė privalo išduoti leidimą ne vėliau kaip po 10 dienų nuo prieš tai nurodyto te

Remiantis Statybos techniniu reglamentu STR1.07.01:2002, galima paminėti, ko reikalingas statybos leidimas:

- vykdančią naują statinio statybą,
- vykdančią statinio rekonstrukcijos darbus,
- vykdančią statinio kapitalinį remontą,
- vykdančią nekilnojamosios kultūros vertybės tvarkymo statybos darbus. (Lietuvos Respublikos..., 2002).

Statybos įstatyme teigiama, jog:

1. Statybą leidžiantys dokumentai yra:

- 1) naujo ypatingo ir neypatingo statinio statybos atveju – leidimas statyti naują statinį;
- 2) ypatingo ir neypatingo statinio rekonstravimo atveju – leidimas rekonstruoti statinį;
- 3) pastato atnaujinimo (modernizavimo) atveju – leidimas atnaujinti (modernizuoti) pastatą;
- 4) kitais, negu šios dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytais, atvejais – rašytinis įgalioto

valstybės tarnautojo pritarimas šio Įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4–13 punktuose nurodytam statinio projektui (kai jis yra privalomas);

5) tais atvejais, kai šios dalies 1–4 punktuose nurodyti statybą leidžiantys dokumentai neprivalomi, tačiau pagal teisės aktų nuostatas privaloma gauti žemės sklypo ar gretimų žemės sklypų savininkų ar valdytojų sutikimus, – šių sklypų savininkų ar valdytojų rašytiniai sutikimai;

6) norint tęsti sustabdytą statybą – leidimas tęsti sustabdytą statybą. (Lietuvos Respublikos..., 1996).

Svarbu pabrėžti tai, jog administracinės naštos didinimui įtakos gali turėti ir statybos leidimui įgyti reikalingų dokumentų gausa, todėl būtina juos paminėti. Atsižvelgiant į Statybos įstatyme ir Šiaulių miesto savivaldybės teikiamos administracinės paslaugos „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimo“ apraše pateiktą informaciją, galima teigti, jog:

Leidimui statyti naują statinį gauti pateikiami dokumentai:

1) Prašymas (3 formos);

2) statybos projektas ir kompiuterinė laikmena su statybos projekto įrašu arba tik kompiuterinė laikmena su statybos projekto įrašu, jeigu šį projektą privalantys pasirašyti asmenys jį pasirašė elektroniniais parašais;

3) statybos projekto ekspertizės aktas (tuo atveju, kai ši ekspertizė pagal šio LR Statybos įstatymo 29 straipsnio 1 dalį yra privaloma);

4) žemės sklypo bendraturčių sutikimas, jeigu žemės sklypas jiems priklauso bendrosios nuosavybės teise;

5) atsakingos institucijos sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos pasirinkimo poveikio aplinkai požiūriu, kai jis privalomas pagal Planuojamos ūkinės

poveikio aplinkai vertinimo įstatymą;

6) jeigu inžinerinius tinklus ar susisiekimo komunikacijas numatoma tiesti kitame žemės sklype (teritorijoje), taip pat jeigu kitą žemės sklypą (teritoriją) numatoma laikinai naudoti statybos metu, – sutartis su šio žemės sklypo (teritorijos) savininku, valdytoju ar naudotoju;

7) dokumentas, patvirtinantis apie įmokos už savavališkos statybos įteisinimą, nurodytos šio Įstatymo 1 priede, sumokėjimą, ir dokumentai, pagrindžiantys šios įmokos apskaičiavimo dydį – savavališkos statybos, dėl kurios surašytas savavališkos statybos aktas, atveju.

Leidimui rekonstruoti statinį gauti pateikiami dokumentai:

1) Prašymas;

2) rekonstravimo projektas ir kompiuterinė laikmena su rekonstravimo projekto įrašu arba tik kompiuterinė laikmena su statybos projekto įrašu, jeigu šį projektą privalantys pasirašyti asmenys jį pasirašė elektroniniais parašais;

3) rekonstravimo projekto ekspertizės aktas (tuo atveju, kai ši ekspertizė pagal šio Įstatymo 29 straipsnio 1 dalį yra privaloma);

4) statinio kadastro duomenų byla;

5) statinio bendraturčių sutikimas;

6) žemės sklypo bendraturčių sutikimas, jeigu žemės sklypas jiems priklauso bendrosios nuosavybės teise;

7) jeigu inžinerinius tinklus ar susisiekimo komunikacijas numatoma tiesti kitame žemės sklype (teritorijoje), taip pat jeigu kitą žemės sklypą (teritoriją) numatoma laikinai naudoti statybos metu, – sutartis su šio žemės sklypo (teritorijos) savininku, valdytoju ar naudotoju;

8) dokumentas, patvirtinantis šio Įstatymo 1 priede nurodytos įmokos už savavališkos statybos įteisinimą sumokėjimą, ir dokumentai, pagrindžiantys šios įmokos apskaičiavimo dydį – savavališkos statybos, dėl kurios surašytas savavališkos statybos aktas, atveju.

Leidimui atnaujinti (modernizuoti) pastatą gauti pateikiami dokumentai:

1) Prašymas;

2) pastato atnaujinimo (modernizavimo) projektas ir kompiuterinė laikmena su šio projekto įrašu arba tik kompiuterinė laikmena su statybos projekto įrašu, jeigu šį projektą privalantys pasirašyti asmenys jį pasirašė elektroniniais parašais;

3) pastato kadastro duomenų byla;

4) pastato bendraturčių sutikimas dėl pastato atnaujinimo (modernizavimo)
Civilinio kodekso 4.75 ar 4.85 straipsnio nustatyta sprendimų priėmimo tvarka;

5) žemės sklypo bendraturčių sutikimas, jeigu žemės sklypas jiems priklauso bendrosios nuosavybės teise;

6) jeigu inžinerinius tinklus ar susisiekimo komunikacijas numatoma tiesti kitame žemės sklype (teritorijoje), taip pat jeigu kitą žemės sklypą (teritoriją) numatoma laikinai naudoti statybos metu, – sutartis su šio žemės sklypo (teritorijos) savininku, valdytoju ar naudotoju.

Rašytiniams pritarimams statinio projektui gauti pateikiami dokumentai:

1) Prašymas;

2) šio Statybos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4–13 punktuose nurodytas statinio projektas;

3) statinio kadastro duomenų byla – šio Įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4, 7, 10, 11, 13 punktuose nurodytais atvejais;

4) statinio bendraturčių sutikimas;

5) žemės sklypo bendraturčių sutikimas, jeigu žemės sklypas jiems priklauso bendrosios nuosavybės teise; šio dokumento pateikti nereikia statinio kapitalinio remonto, statinio paprastojo remonto ir statinio griovimo atvejais;

6) jeigu inžinerinius tinklus ar susisiekimo komunikacijas numatoma tiesti kitame žemės sklype (teritorijoje), taip pat jeigu kitą žemės sklypą (teritoriją) numatoma laikinai naudoti statybos metu, – sutartis su šio žemės sklypo (teritorijos) savininku, valdytoju ar naudotoju;

7) dokumentas, patvirtinantis apie įmokos už savavališkos statybos įteisinimą, nurodytos Statybos įstatymo 1 priede, sumokėjimą, ir dokumentai, pagrindžiantys šios įmokos apskaičiavimo dydį (Lietuvos Respublikos...,1996), (<http://www.siauliai.lt/paslaugos/adm-paslaugos/teritorijos-1statyboms.pdf>), (Administracinė našta, p. 38)

Norint supaprastinti statybos leidimo gavimo sąlygas, 2008 m. internete buvo sukurta statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros sistema (IS) „Infostatyba“, kurioje elektroniniu būdu galima pateikti šiuos dokumentus:

- prašymą gauti statybos leidimą,
- prašymą pratęsti leidimo galiojimą,
- prašymą išduoti leidimą tęsti sustabdytą statybą,
- prašymą perregistruoti leidimą kitu vardu,
- prašymą išduoti pažymą apie nebaigtą statybą,
- prašymą gauti projektavimo sąlygų sąvadą,
- prašymą pripažinti statinį tinkamu naudoti.

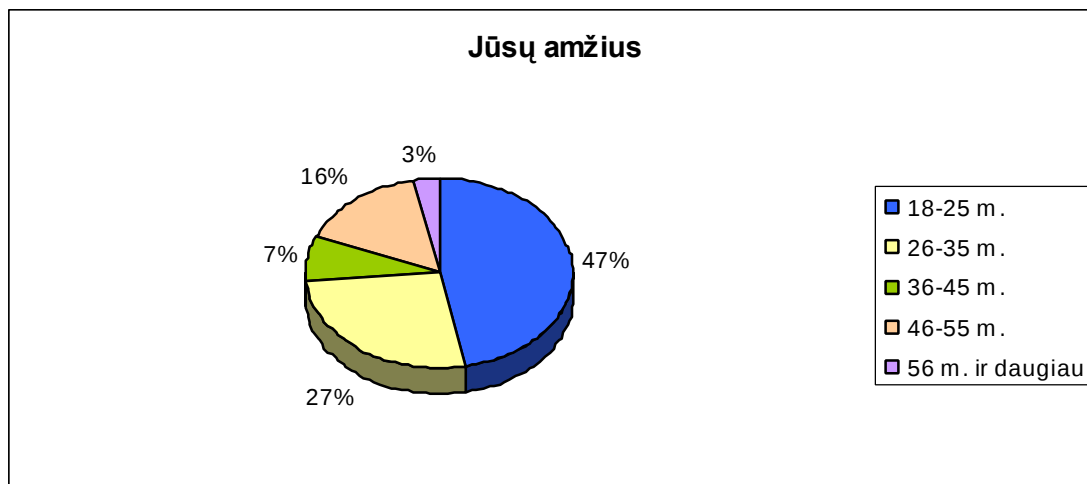
Taip pat, čia pateikti pranešimus apie neteisėtas statybas ir kitus pažeidimus. Šios sistemos įvedimas, autorės nuomone, padeda sumažinti administracinę naštą asmenims, susiduriantiems su statybos leidimais. Visų pirma dėl to, jog toks dokumentų pateikimas sumažina laiko ir finansines išlaidas, nes elektroniniu būdu prašymą pateikti galima greičiau ir sklandžiau, negu darant tai tiesiogiai (https://www.planuojustatyti.lt/infostatyba_isorine/).

Apibendrinant šios Šiaulių miesto savivaldybės administracijos teikiamos paslaugos analizę, svarbu paminėti tai, jog esti pakankamai daug įstatymų, kurie reglamentuoja statybos leidimo išdavimo proceso tvarką, tad neveltui 2010 m. atliktas tyrimas parodė, jog pagrindinis šios paslaugos nacionaliniu mastu trūkumas yra teisinis reglamentavimas – teisės aktų yra daug, o ir pritaikymą praktikoje apsunkina per dažnas jų keitimas. Taip pat, reikia pabrėžti ir tai, jog administracinės naštos didėjimui įtakos turi privalomų pateikti dokumentų gausa, nes tiek piliečiai, tiek verslo subjektai tokiu būdu patiria daugiau laiko bei finansinių išlaidų. Tačiau, norint supaprastinti statybos leidimų gavimo procesą, nuo 2008 m. pradėjo veikti statybos leidimų ir statybų valstybinės priežiūros informacinė sistema „Infostatyba, kuri vartotojams padeda sutaupyti laiko bei išvengti biurokratinių sleksčių.

5.3 Tyrimo rezultatai

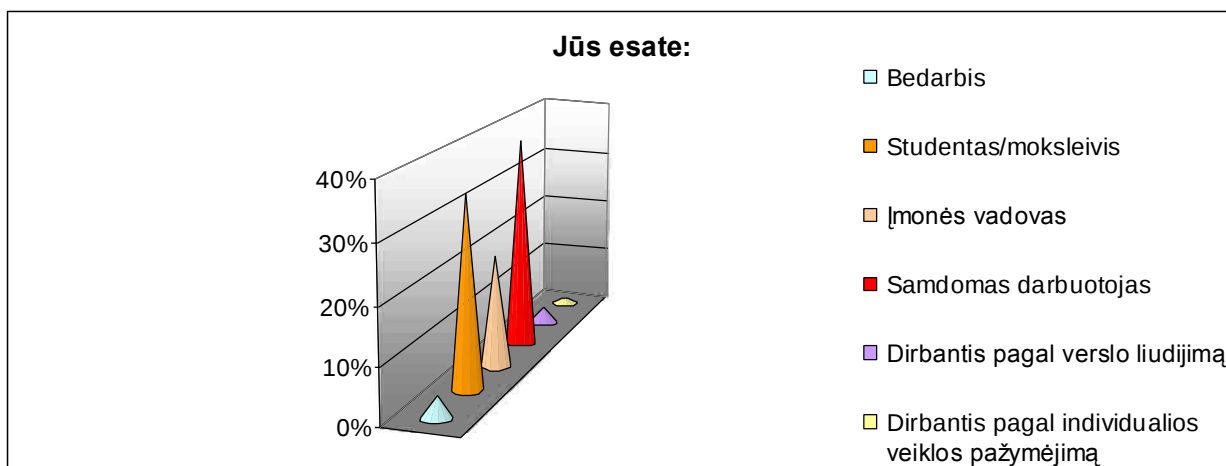
Iš žemiau pateiktos diagramos (žr. į 5.1 pav.) galima teigti, jog daugumą respondentų sudarė 18-25 m. amžiaus žmonės (47 proc.). Darytina prielaida, jog taip atsitiko dėl to, nes daugiausia anketų buvo siunčiamos el. paštu, o tokio amžiaus jaunimas yra dažni interneto vartotojai. 26-35 m. ir 46-55 m. respondentų buvo mažiau – atitinkamai 27 ir 16 proc. 56 m. ir daugiau – amžiaus intervalas, į kurį patekusių buvo mažiausia – tik 3 proc.

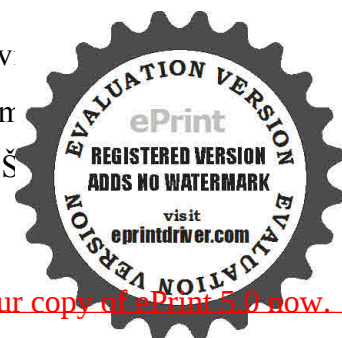
5.1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių

Kaip ir anksčiau buvo minėta, tyrime dalyvavo Šiaulių miesto gyventojai ir įmonių atstovai, tad kalbant apie atsakiusiųjų darbo statusą, galima daryti išvadą, jog didžiausią dalį sudaro samdomi darbuotojai – jų buvo 38 proc., nemažai buvo ir įmonių vadovų – 20 proc. Dirbančių pagal verslo liudijimą ir individualios veiklos pažymėjimą – atitinkamai 3 proc. ir 1 proc. Tai matyti iš 5.2 diagramos.

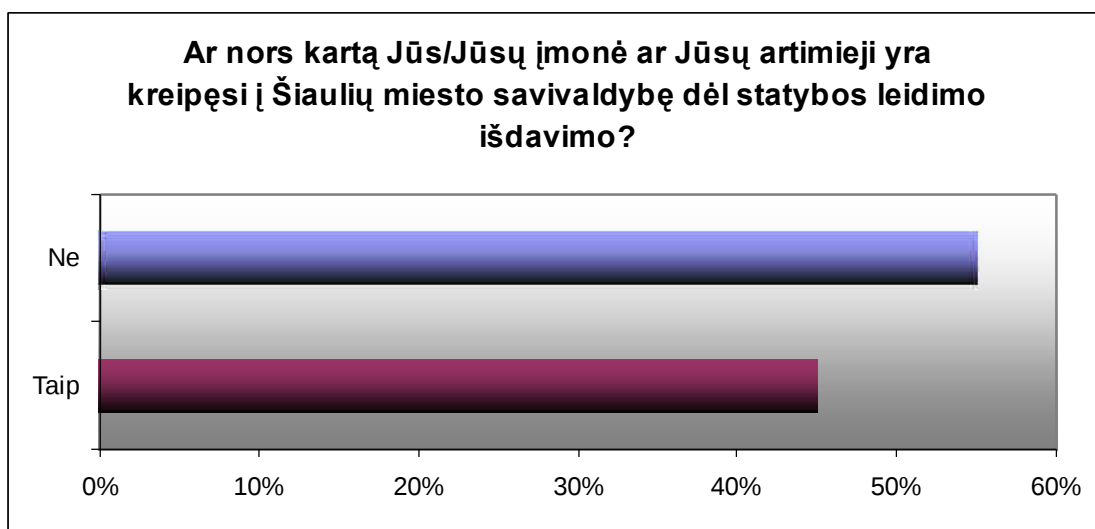

5.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo statusą

Šio tyrimo tikslas – administracinės naštos, susijusios su statybos leidimų išdav mažinimo galimybių nustatymas Šiaulių miesto savivaldybės administracijos lygry anketos klausimu “Ar nors kartą Jūs/Jūsų įmonė ar Jūsų artimieji yra kreipęsi į Š

savivaldybę dėl statybos leidimo išdavimo?“ buvo siekta atrinkti respondentus, kurie bent kartą yra susidūrę su statybos leidimų išdavimo procedūromis Šiaulių miesto savivaldybėje (neveltui, po klausimo sekė teiginys „Jei atsakymas – „Ne“ šioje vietoje baikite anketos pildymą.“). Apklausa parodė, jog dauguma respondentų į šį klausimą atsakė neigiamai – 55 proc. (55 respondentai). Tačiau likusioji dalis – 45 atsakė „Taip“ ir tęsė anketos pildymą (žr. į 5.3 pav.).

5.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal susidūrimą su statybos leidimais

Statybos techninis reglamentas STR 1.01.09:2003 nustato statinių klasifikavimo pagal paskirtį pagrindines grupes (pogrūpius) ir požymius, kuriais vadovaujantis statiniai priskiriami šioms grupėms (pogrūpiams) (Lietuvos Respublikos..., 2003). Sudarydama 5-ąją anketos klausimą ir norėdama nustatyti dėl kokios rūšies statinio buvo reikalingas statybą leidžiantis dokumentas, šio darbo autorė remėsi būtent šiuo reglamentu. Tyrimo rezultatai parodė, jog dauguma respondentų į savivaldybę kreipėsi dėl gyvenamosios paskirties pastato, -ų (24 proc.). Garažų paskirties pastatui, -ams statybos leidimo reikėjo 13 proc. respondentų, o sodų paskirties pastatui, -ams – 11 proc. 6 ir 5 atsakiusieji susidūrė su atitinkamai susisiekimo komunikacijų ir inžinerinių tinklų tiesimo problema. Mažiausiai – po 2 proc. susidūrė su viešbučių, administracinės, paslaugų, maitinimo, transporto, sandėliavimo, gydymo, sporto, pagalbinio ūkio, kitos (fermų) bei kitos paskirties pastatų statymui, rekonstravimui ar kapitaliniam remontui reikalingu statybos leidimo teisės įgyjimu. Pastaba – klausimas galėjo turėti kelis variantus (žr. į 5.1 lentelę).

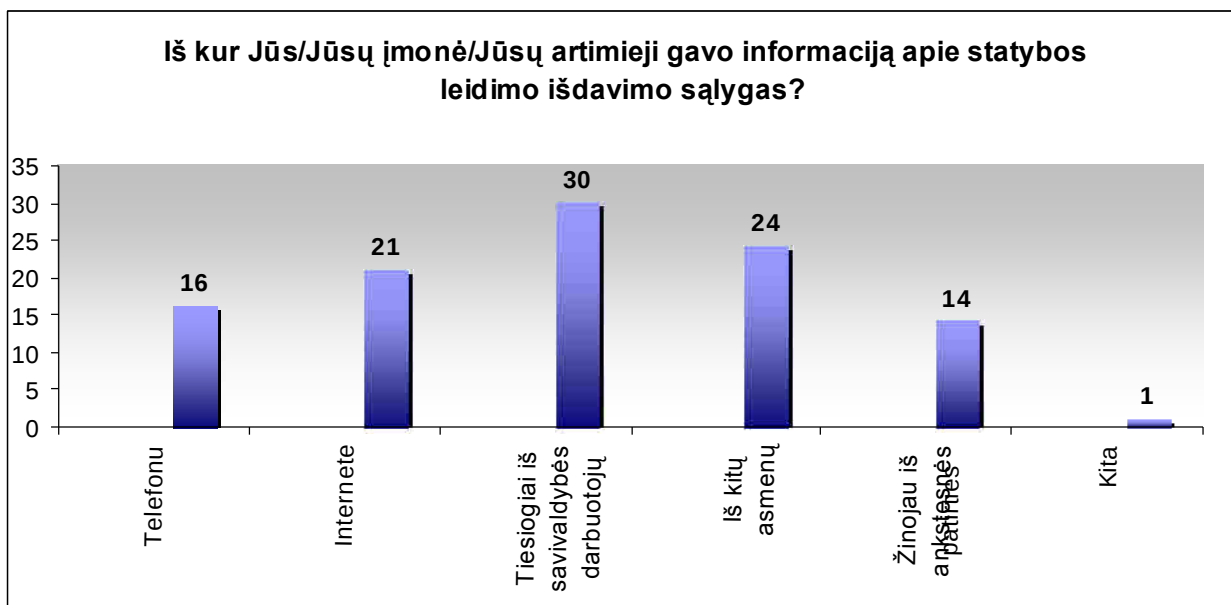

Respondentų atsakymai, dėl kokios paskirties statinio buvo reikalingas statybos leidimas

Statybos leidimas buvo reikalingas dėl:	Respondentų kiekis	Procentinė išraiška (%)
1. Gyvenamosios paskirties pastato, -ų	15	24%
2. Viešbučių paskirties pastato, -ų	1	2%
3. Administracinės paskirties pastato, -ų	1	2%
4. Prekybos paskirties pastato, -ų	6	10%
5. Paslaugų paskirties pastato, -ų	1	2%
6. Maitinimo paskirties pastato, -ų	1	2%
7. Transporto paskirties pastato, -ų	1	2%
8. Garažų paskirties pastato, -ų	8	13%
9. Gamybės ir pramonės paskirties pastato, -ų	2	3%
10. Sandėliavimo paskirties pastato, -ų	1	2%
11. Gydyimo paskirties pastato, -ų	1	2%
12. Poilsio paskirties pastato, -ų	2	3%
13. Sporto paskirties pastato, -ų	1	2%
14. Pagalbinio ūkio paskirties pastato, -ų	1	2%
15. Kitos, -ų (fermų) paskirties pastato, -ų	1	2%
16. Kitos (sodų) paskirties pastato, -ų	7	11%
17. Susisiekimo komunikacijos, -ų (keliai, gatvės ir pan.)	5	8%
18. Inžinerinio, -ų tinklo, -ų (vandentiekio, šilumos, dujų, nuotekų šalinimo, elektros ir pan.)	6	10%
19. Kitos paskirties statinio, -ių (šaudyklos, sąvartynai, bunkeriai, saulės, vėjo jėgainės ir pan.)	1	2%
Viso (ats. galėjo turėti keletą variantų):	62	100%

Į klausimą „Iš kur Jūs/Jūsų įmonė/Jūsų artimieji gavo informaciją apie statybos leidimo išdavimo sąlygas?“ (ats. galėjo turėti keletą variantų), daugelis respondentų atsakė, jog apie statybos leidimo sąlygas sužinojo tiesiogiai iš savivaldybės darbuotojų (30 ats.). Šiek tiek mažiau rūpimais aspektais domėjosi klausdami kitų asmenų (24 ats.) bei naršydami internete (21 ats.). 14 atsakiusiųjų teigė, jog apie statybos leidimo tvarką žinojo iš ankstesnės patirties. O 1 respondentas įrašė, kad reikiamą informaciją gavo laišku. Iš šio klausimo duomenų galima daryti išvadą, jog daugelis respondentų konkrečios informacijos bandė ieškoti iš saviva mažiau laiko sugaišo bandydami atrasti kitus šaltinius (žr. į 5.4 pav.).

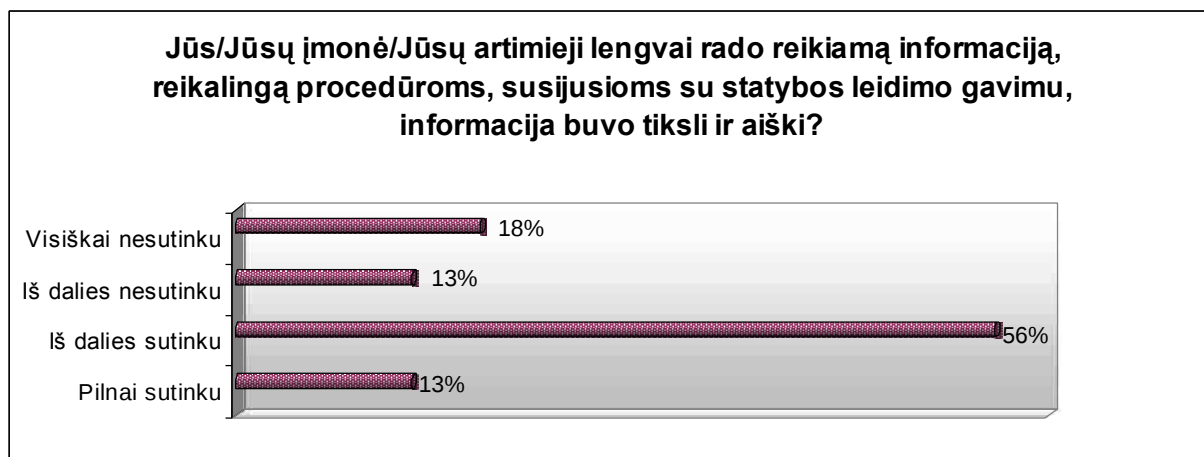

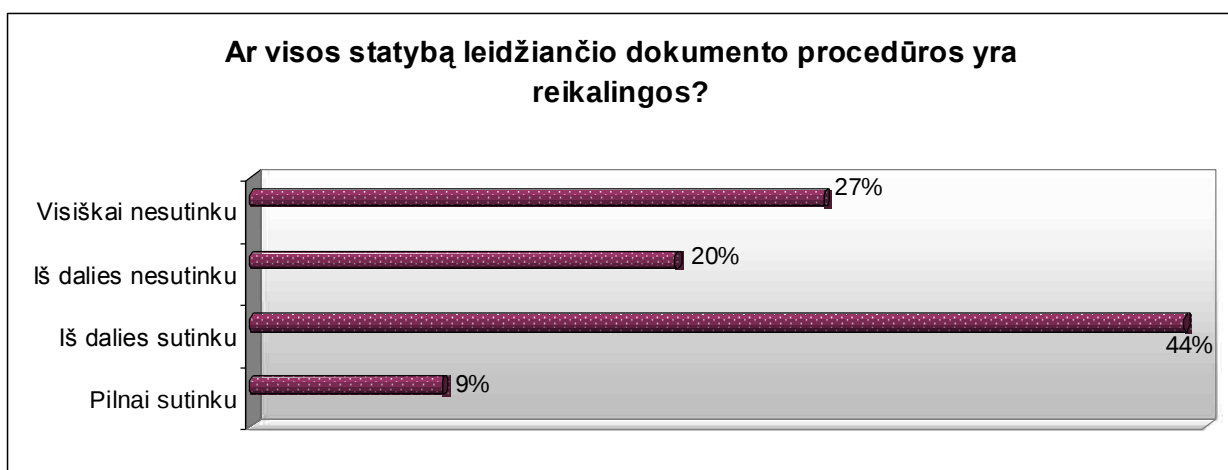
5.4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal informacijos, apie statybos leidimus, gavimo šaltinius

Tyrimas parodė, jog dauguma su statybos leidimais susidūrusių įmonių ir asmenų mano, jog informacija, reikalinga atitinkamoms procedūroms, tik iš dalies buvo tiksli ir aiški („Iš dalies sutinku“-56%). Kategoriskai su šio klausimo teiginiu nesutiko 18% apklaustųjų. Iš dalies nesutiko ir pilnai sutiko vienodai respondentų – 13 proc. . Deja, tik nedaugelis visiškai nesutikusių ir iš dalies sutikusių respondentų pateikė savo pasirinkimo motyvus. Dauguma pateikė priežastis, teigė, jog informaciją, susijusią su statybos leidimų gavimu, sužinojo palaipsniui, nes nėra pateikiamų konkrečių reikalavimų. Dėl to, informacijos rinkimo procesas trunka gana ilgai, kaskart vis sužinant naujus aspektus (žr. į 5.5 pav.).

5.5 pav. Atsakiusiųjų pasiskirstymas, pagal tai, ar informacija, susijusi su statybos leidimais buvo tiksli ir aiški bei rasta lengvai

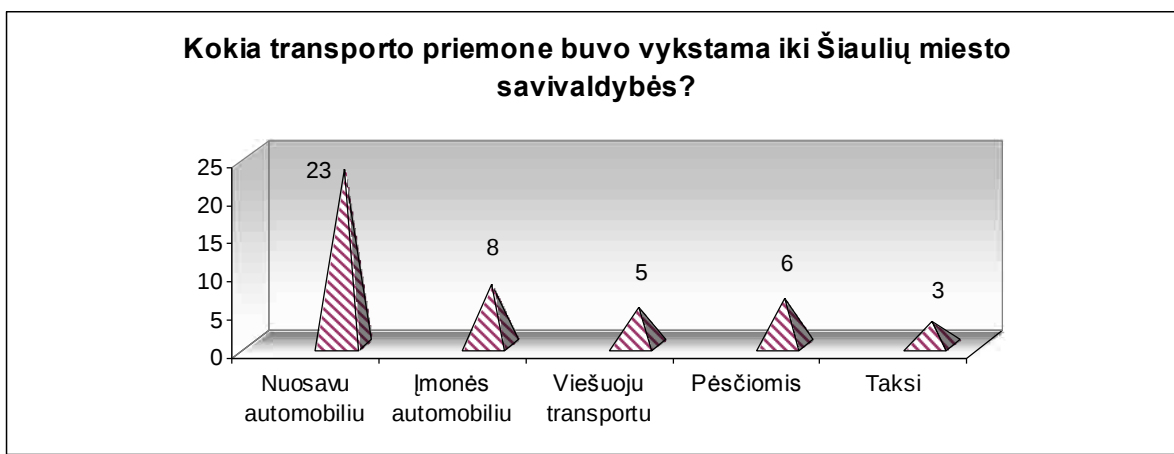

5.6 pav. Respondentų nuomonė, apie tai ar visos statybą leidžiančio dokumento procedūros yra reikalingos

Kaip matyti iš 5.6 paveikslo, „Ar visos statybą leidžiančio dokumento procedūros yra reikalingos?“- pilnai sutiko tik 9%. Tik iš dalies sutiko – 44%. Kategoriškai prieš nusiteikę buvo 27% (atsakė – „Visiškai nesutinku“). Šiek tiek liberalesni šio klausimo atžvilgiu buvo 20 proc. apklaustųjų, kurie teigė, jog tik iš dalies nesutinka, kad visos statybos leidimų procedūros yra reikalingos. Neigiamai šiuo klausimu nusiteikę respondentai teigė, jog šios pr vilkinamos bei trunka per ilgai. Dėl to, jos turėtų būti supaprastintos, o dalies jų iš vi

Didžioji dauguma respondentų iki Šiaulių miesto savivaldybės vyko nuosavu automobiliu – 23 ats. (žr. į 5.7 pav.). Kiti atsakymai pasiskirstė maždaug vienodai: įmonės automobiliu – 8 ats., pėsčiomis – 6 ats., viešuoju transportu – 5 bei taksi – 3. Toliau sekė klausimas “Kiek vidutiniškai laiko užtrukta kelionėje iki savivaldybės (nuo išvykimo iki atvykimo vietos)? Apskaičiavus aritmetinį vidurkį MS Excel programa, buvo nustatyta, jog vidutiškai kelionė iki savivaldybės trunka 21min. Taip pat, buvo stengiamasi sužinoti, kiek vidutiniškai kainavo ši kelionė, jei respondentas važiavo viešuoju transportu ar taksi (pavyzdžiui, autobuso, mikroautobuso bilietai). Naudojantis tokiu pat skaičiavimo būdu, sužinota, jog ji vidutiniškai kainavo 17, 5 Lt.

5.7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai kokia transporto priemonė buvo vykstama iki Šiaulių miesto savivaldybės

Taip pat, buvo stengta išsiaiškinti, kiek sykių buvo vykstama į Šiaulių miesto savivaldybę tam kad būtų įvykdytos visos reikalingos procedūros ir to pasekoje būtų išduotas statybos leidimas. Daugiausiai respondentų vyko 3k. (8 ats.). Po lygiai atsakiusiųjų (po 7) vyko atitinkamai po 2 ir 5 kartus. Įdomumo dėlei, atsirado ir tokių respondentų, kurie į savivaldybę vyko 30 (3 ats.) ir 50 (2 ats.) kartų. Apskaičiavus šių duomenų aritmetinį vidurkį, paaiškėjo, jog į savivaldybę vidutiniškai teko vykti – 9 kartus. Žinant, kiek vidutiniškai truko kelionė (jeigu buvo važiuota viešuoju transportu ar taksi) iki savivaldybės (21 min.lygios apytiksliai 0,4 val), kiek kainavo važiuoti viešuoju transportu ar taksi (17,5 Lt. lygūs apytiksliai 18 Lt.) bei kiek apytiksliai kartų reikėjo vykti į savivaldybę (9k.), naudojantis SCM formule, galima sužinoti, kokia yra dėl kelionės (viešuoju transportu ar taksi) patirta respondentų (45 resp.) administracinė

Dėl vykdymo veiksmo patiriama administracinė našta skaičiuojama pagal form

$$1) LI = T_{vv} \times Q,$$

$$2) FI = C_{vv} \times Q$$

$$3) AN = LI \times VVDU + FI$$

Čia: LI = administracinę naštą sudarančios laiko išlaidos.

FI = administracinę naštą sudarančios finansinės išlaidos.

AN – dėl vykdymo veiksmo patiriama administracinė našta.

T_{vv} – laikas, per kurį respondentas atlieka šį vykdymo veiksmą (val.).

C_{vv} – administracinei naštai priskiriamos finansinės išlaidos, kurias respondentas patiria atlikdamas šį vykdymo veiksmą (Lt).

VVDU – vidutinis valandinis darbo užmokestis (remiantis Statistikos departamento duomenimis)= 13, 19 Lt. (apytiksliai 13 Lt.).

Q – kiekio kintamasis, apskaičiuojamas pagal formulę:

$$3) Q = L \times F$$

Čia: L – respondentų skaičius.

F – vykdymo veiksmo atlikimo dažnis.

$$1) Q = 45 \text{ resp.} \times 9 \text{ k.} = 405 \text{ k.}$$

$$2) LI = 0,4 \text{ val} \times 405 \text{ k.} = 162 \text{ val.}$$

$$3) FI = 18 \text{ Lt.} \times 405 = 7290 \text{ Lt.}$$

$$4) AN = 162 \text{ val.} \times 13 \text{ Lt.} + 7290 \text{ Lt.} = 9396 \text{ Lt.}$$

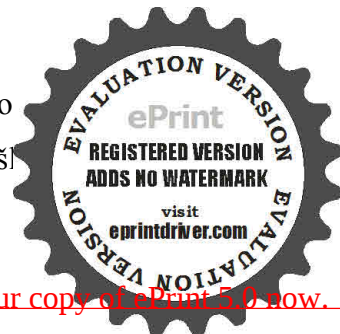
Taigi, dėl kelionės į savivaldybę patiriama administracinė našta yra lygi 9396 Lt.

Toliau anketoje sekė 3 klausimai susiję su kitu informacinio įpareigojimo vykdymo veiksmu – reikalingų statybos leidimui gauti dokumentų kopijavimu. Į klausimą “Kiek sugaišta laiko, reikalingo valstybės įstaigai pateikti dokumento (-ų) kopijai (-oms) padaryti (pavyzdžiui, kelionei iki parduotuvės / biuro, teikiančio kopijavimo paslaugas, dokumentui (-ams) nukopijuoti)? “ panaudojus aritmetinio vidurkio formulę, dauguma respondentų atsakė, jog dokumentų kopijavimui buvo sugaišta 25 min. (apytiksliai 0,4 val.). Paklaustos, kiek kainavo dokumentų kopijos, daugumos respondentų atsakymų vidurkis buvo 22 Lt. Taip pat, norint sužinoti šio informacinio įpareigojimo naštą, buvo būtina paklausti, kiek vidutiniškai teko daryti dokumentų kopijas – vidutiniškai 6 kartus. Naudojant, tas pačias ankstesniuose skaičiavimuose pateiktas formules, galima apibrėžti dėl šio informacinio įpareigojimo vykdymo veiksmo kilusią administracinę naštą:

$$1. Q = 45 \text{ resp.} \times 6 \text{ k.} = 270 \text{ k.}$$

$$2. LI = 0,4 \text{ val} \times 270 \text{ k.} = 108 \text{ val. (administracinę naštą sudarančios laiko išlaidos)}$$

$$3. FI = 22 \text{ Lt.} \times 270 \text{ k.} = 5940 \text{ Lt. (administracinę naštą sudarančios finansinės išlaidos)}$$

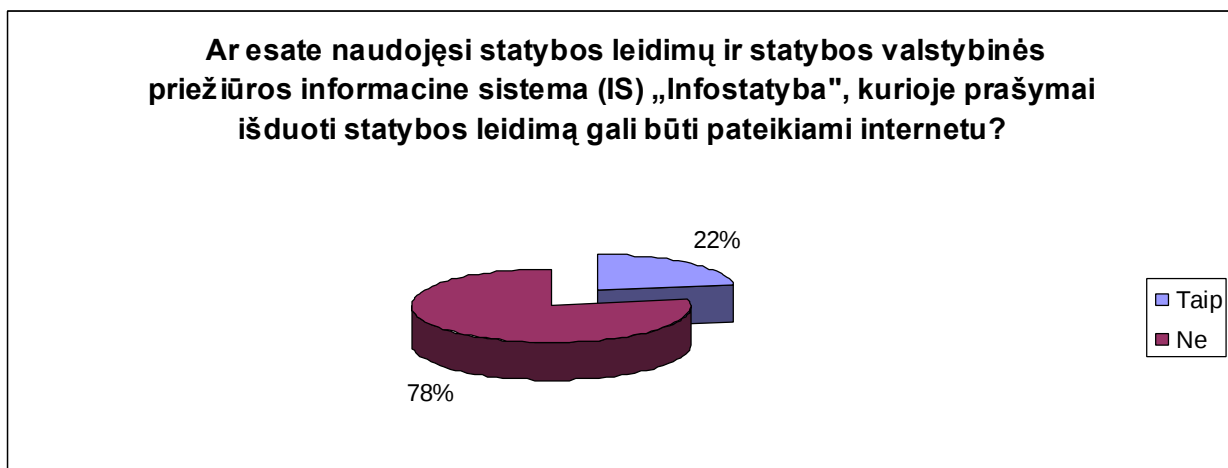

4. $AN = 108 \text{ val.} \times 13 \text{ Lt.} + 5940 \text{ Lt.} = 7344 \text{ Lt.}$

Galima daryti išvadą, jog su dokumentų kopijavimo reikme susijusi administracinė našta šio tyrimo respondentams yra lygi 7344 Lt.

“Infostatyba” – tai elektroninių paslaugų sistema, sukurta siekiant supaprastinti procedūras, reikalingas statybui leidimui gauti. Ją galima rasti LR statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinės sistemos „Infostatyba“ interneto puslapyje. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, ar respondentai yra naudojęsi šia sistema (žr. į 5.8 pav.).

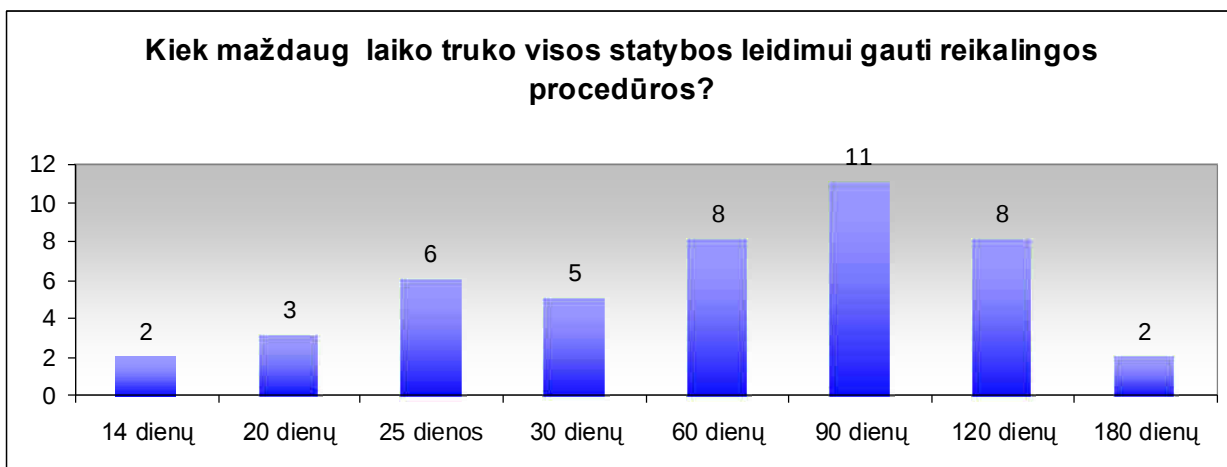
Didžioji dali teigė, jog nėra pateikę prašymų statybos leidimui gauti internetu (78 proc.). Tik 22 proc. tvirtino bandę šias elektronines paslaugas. Tai reiškia, jog tik maža dalis statybą leidžiančių dokumentų gavimo siekiančių asmenų bei verslo subjektų, domisi naujomis galimybėmis, susijusiomis su statybos dokumentacijos procesų palengvinimo galimybėmis.

5.8 pav. Respondentų pasiskirstymas, pagal „Infostatybos“ naudojimąsi

Kaip prieš tai buvo minėta, savivaldybė turi išduoti statybos leidimą praėjus 10 dienų nuo visų būtinų dokumentų pateikimo datos, tačiau procedūros, reikalingos šių dokumentų gavimui, sprendžiant iš tyrimo rezultatų trunka ilgiau. Daugiausiai atsakiusiųjų (11 ats.) teigė, jog procedūros užėmė 90 dienų. Po 8 respondentus pažymėjo, jog sugaišo atitinkamai 60 ir 120 dienų. Mažiausiai – 14 dienų reikėjo statybos leidimui įgyti 2 respondentams. Taip pat, pažymėtina, jog 2 atsakiusieji sugaišo 180 dienų. Tai rodo, jog norint, gauti statybos leidimą reikia įvykdyti tam tikras procedūras, kurios neretai užsitiesia kelis ir daugiau mėn pav.

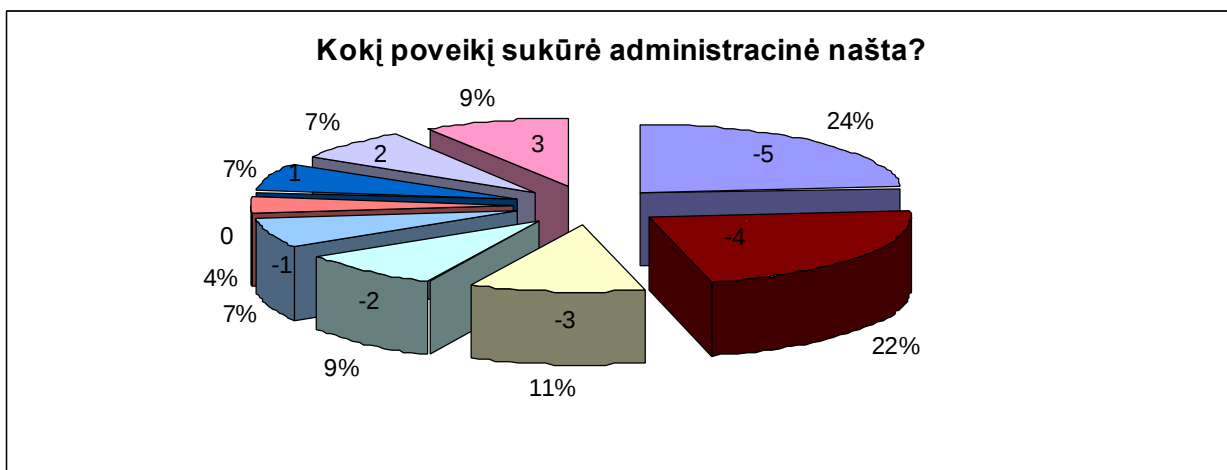

5.9 pav. Atsakiusių pasiskirstymas, pagal statybos leidimui reikalingų procedūrų trukmę

Tyrimo metu respondentų buvo paprašyta įvertinti jų patirtą administracinę naštą. Šiam tikslui buvo pasitelkta ranginė skalė, sunumeruota skaičiais nuo -5 iki +5, kur -5 reiškė „labai neigiamą poveikį“, 0 – „jokio poveikio“, o +5 „labai teigiamą poveikį“. Dauguma atsakiusių teigė, jog statybos leidimui gauti reikalingos įvykdyti procedūros sukėlė „labai neigiamą poveikį“ – 24 proc. 22 proc. respondentų patirtą administracinę naštą įvertino -4. Mažiausiai atsakiusių informacinių įpareigojimų sukelta našta nesukėlė jokio poveikio – 4 proc. Svarbu pažymėti, jog atsirado ir tokių atsakiusių, kurie teigė, jog administracinė našta sukėlė teigiamą poveikį (dėl to daroma prielaida, jog respondentai nesuprato klausimo esmės arba iš tikro tokio pobūdžio našta kai kam buvo nežymi) (žr. į 5.10 pav.)

5.10 pav. Respondentų pasiskirstymas, pagal tai kokį poveikį jiems sukūrė administracinė našta

Paskutiniu anketos klausimu buvo siekiama, įvertinti respondentų nuomonę, apie papildomas galimybes leidžiančias sumažinti administracinę naštą Šiaulių miesto savivalybės administracijoje. Tik nedaugelis respondentų išreiškė savo poziciją šiuo aspektu. Tai reiškia, jog daugelis, nors ir yra nepatenkinti šios administracinės paslaugos teikimo tvarka, tačiau išlieka pasyvūs, kai jų prašoma pateikti pasiūlymus, kaip administracinę naštą būtų galima sumažinti. Dalis atsakiusiųjų teigė, jog yra daug nereikalingų pažymų, kurias reikia gauti norint įgyti statybos leidimą. Dėl šios priežasties, pastarųjų skaičius turi būti skubiai mažinamas. Kiti siūlė, jog turi būti apibrėžti kiekvienai procedūrai būtini reikalavimai, kurie šiuo metu nėra konkretūs. Be to, pastarieji išreiškė nepasitenkinimą, jog procedūros yra vilkinamos bei pabrėžė, kad institucijos, susijusios su statybos dokumentų išdavimu, visiškai nekomunikuoja tarpusavyje, dėl šios priežasties asmenims ir įmonėms papildomai padidėja administracinė našta (nes vienos institucijos reikalavimai skiriasi nuo kitų ir t.t.).

IŠVADOS

Apibendrinant teorinę dalį, galima daryti tokias išvadas:

1. Nors esti nemažai administracinės naštos sąvokos interpretacijų, tačiau šiame darbe buvo išskirta viena, susijusi ne apskritai su visu teisinio reguliavimo sukuriamą poveikiu, bet su sąnaudomis, kurias patiria piliečiai ir verslo subjektai. Taigi, apibendrinus visas interpretacijas, buvo prieita prie išvados, jog administracinė našta tai - laiko ir finansinės išlaidos, kurias patiria tiek piliečiai, tiek verslo subjektai vykdydami teisės aktuose nustatytus reikalavimus suteikti informaciją valstybės, savivaldybės institucijoms bei įstaigoms ar jų įgaliotiems asmenims. Svarbu paminėti ir tai, jog šias išlaidas sukelia tik informaciniai įpareigojimai (tiesioginiai finansiniai ir turinio nepriskiriami administracinei naštai).
2. Tokio pobūdžio naštai įvertinti yra naudojami trys pagrindiniai matavimo modeliai: a) pirmasis būdas, kuris nenustato administracinės naštos dydžio, tačiau nustato realų jos buvimo faktą, b) reguliacinio poveikio metodas (angl. „Regulatory Impact Assessment“ arba RIA), kurio esmė – apžvelgti visų teisės aktų vykdymo išlaidas, bei trečiasis c) Standartinis išlaidų modelis (angl. The Standart Cost Model arba SCM), pagrįstas tik informacinių įpareigojimų (sukeliančių administracinę naštą) vykdymo matematiniu skaičiavimu. Pastarojo metodas pranašumas akivaizdus, nes jis suteikia galimybę objektyviausiai bei tiksliausiai kiekybiškai įvertinti šią naštą. Skaičiais išreikštų laiko ir finansinių išlaidų, sukeltų informacinių įpareigojimų vykdymo, dėka galima vykdyti naštos monitoringą bei parinkti tinkamas priemones jai mažinti. Todėl neveltui, Standartinis išlaidų modelis yra plačiausiai paplitęs tarp ES valstybių ir yra laikomas moderniausiu administracinės naštos matavimo būdu.
3. Išanalizavinus mokslinę literatūrą, galima teigti, jog esti du administracinės naštos vertinimo tipai – „ex ante“ ir „ex post“ (pirmasis vertina administracinę naštą dar prieš priimant įstatymą ar jo projektą, o antrasis po jo). Galima daryti išvadą, jog efektyviausia, kai jie yra naudojami kartu, nes taip būtų galima patikrinti ar neįsigaliojęs įstatymas nesukels administracinės naštos ir apskaičiuoti jau priimto teisės akto realią informacinių įpareigojimų sukeltą naštą.
4. ES šalių patirtis, mažinant administracinę naštą, yra gerokai pranašesnė. Tokiose valstybėse, kaip Olandija, Danija bei Vokietija, efektyviai veikia specialios institucijos (pvz. ACTAL), kurios yra atsakingos už administracinių

supaprastinimą, kai tuo tarpu Lietuvoje nėra tokios vieningos institucijos, o ir esamų veiklos rezultatai nėra žemklūs administracinės naštos mažinimo srityje. Be to, viena iš Lietuvos nesėkmės priežasčių galima paminėti ir tai, jog siekiant iškeltų ambicingų biurokratinės naštos mažinimo tikslų daugelis reikalingų vykdyti procedūrų yra delsimos (pvz. nacionalinės administracinės naštos įvertinimas), o ir visas su šios naštos mažinimu atsakingas valstybinis aparatas nėra tuo suinteresuotas.

5. Lietuvoje atlikti tyrimų analizė parodė, jog administracinės naštos tiek piliečiams, tiek verslui, išlaidų mastai yra gana dideli, todėl skubus administracinės naštos mažinimo klausimas turi būti nagrinėjamas ir turi būti imamasi specialių priemonių, nes pastebima, jog kuo administracinė našta yra didesnė, tuo sudėtingesnė verslo ir piliečių veikla, o tai galiausiai atsiliepia visos valstybės gerovei.

Apibendrinant empirinę darbo dalį, galima teigti, jog:

1. Vertinant Šiaulių miesto savivaldybės teikiamos paslaugos „Statyba leidžiančių dokumentų išdavimo“ sukiamų informacinių įpareigojimų vykdymo (būtent kelionės į miesto savivaldybę bei dokumentų kopijavimo reikmės) sukeltą administracinę naštą, buvo pasiekta konkrečių rezultatų. Atlikus skaičiavimus, paaiškėjo, jog 45, su statybos leidimų išdavimų tvarka, susidūrusiems respondentams, kelionės į Šiaulių miesto savivaldybę, sukelta administracinė našta yra lygi 9396 Lt., o dėl dokumentų kopijavimo patirtos išlaidos yra šiek tiek mažesnės – 7344 Lt.
2. Kalbant, apie veiksnius, sukeliančius administracinę naštą, galima paminėti su statybos leidimais susijusias reikalingas įvykdyti procedūras. Alikto tyrimo rezultatai parodė, jog daugelis (44 proc.) Šiaulių miesto savivaldybėje siekusiųjų įgyti statybos leidimo teisę, iš dalies abejoja, ar visos procedūros yra būtinos. O paklausti kaip galima būtų sumažinti tokio pobūdžio naštą, dauguma teigė, jog dalies iš jų turi būti atsisakyta, o ir likusios neturėtų trukti, respondentų nuomone, per ilgo laiko tarpo. Taip pat, trūksta kiekvienai procedūrai būtinų reikalavimų apibrėžtumo bei konkretumo.
3. Siūlymus dėl biurokratinės naštos mažinimo galimybių, būtų galima papildyti Šiaulių miesto gyventojų ir verslo subjektų atstovų ištirta nuomone, jog statybos leidimų gavimo procese yra daug nereikalingų pažymų, kurių skaičius turi būti skubiai mažinamas. Be to, institucijos, susijusios su statybos dokumentų išdavimu, turėtų glaudžiau bendradarbiauti tarpusavyje, nes dėl jų nesusikalbėjimo respondentams kilo papildoma adminis

REKOMENDACIJOS

Nacionaliniu lygmeniu:

1. Sukurti vieningą darbo grupę, atsakingą už administracinės naštos prevenciją ir mažinimą. Siekiant pastarosios efektyvumo, ją turėtų sudaryti ne tik valstybės institucijų, bet ir verslo bei visuomenės atstovai. Taip pat, teisiškai reglamentuoti įstatymų sukeltos tokio pobūdžio naštos nustatymo būtinybę bei apibrėžti aiškas procedūras.
2. Visas viešasis sektorius turėtų būti labiau suinteresuotas teisės aktų vertinimu bei pasiūlymų priėmimo, kaip sumažinti laiko ir finansinės išlaidas, kylančias dėl informacinių įpareigojimų vykdymo, efektyvumu. Dėl to, būtina reglamentuoti sprendimų priėmimo ir įvykdymo atsakomybę, nes, šio darbo autorės nuomone, valstybės institucijų darbo menkų rezultatų, mažinant administracinę naštą, priežastis – įvairių procedūrų, tarp jų ir sprendimų įgyvendinimo procesų, delsimas.
3. Reiktų iš naujo peržiūrėti statybos leidimų išdavimo tvarką reglamentuojančius teisės aktus, tam, kad procesai, susiję su šio dokumento įgyjimu, būtų supaprastinti ir truktų mažiau laiko. Taip pat, svarbu paminėti, jog įstatymų bazės peržiūra reikalinga dar ir tam, jog jie nebūtų per dažnai keičiami. Pažymėtina, jog dažnas teisės aktų keitimas sąlygoja sunkesnių jų suvokimą, o dėl to padidėja laiko ir finansinės išlaidos, reikalingos jiems iš naujo suvokti.

Lokaliniu lygmeniu:

Tiek nacionaliniu, tiek lokaliniu lygmeniu pastebima menka tarpusavyje susijusių institucijų komunikacija. Dėl šios priežasties užtrunka piliečių ir verslo subjektų veiklos, reikalingos tam tikrų procedūrų tvarkos išsiaiškinimui. Tad, kalbant lokaliniu lygmeniu, visos Šiaulių mieste esančios institucijos, atsakingos už statybos leidimų gavimą, turėtų glaudžiau bendradarbiauti, jog statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procedūros truktų trumpiau ir būtų paprastesnės.

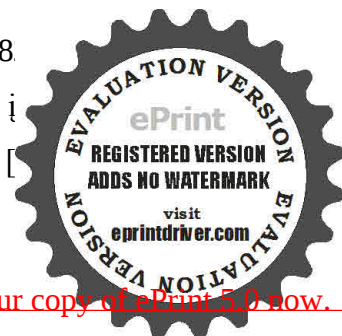

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. 2002 m. balandžio 30 d. Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymas Nr. 218 „Dėl Statybos techninio reglamento str 1.07.01:2002 „Statybos leidimas“ patvirtinimo // Valstybės žinios. 2002, Nr. 55-2203 [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 05-12]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=167938>.
2. 2003 m. birželio 11 d. Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymas Nr. 289 „Dėl Statybos techninio reglamento str 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį“ patvirtinimo // Valstybės žinios. 2003, Nr. 58-2611 [interaktyvus] [žiūrėta 2012-05-12]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=213265>.
3. 2006 m. gegužės 2 d. Lietuvos Respublikos Ūkio ministro įsakymas Nr. 4-152 „Dėl administracinės naštos verslui nustatymo ir įvertinimo metodikos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2006, Nr. 51-1896.
4. 2008 m. vasario 13 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 185 „Dėl geresnio reglamentavimo programos patvirtinimo“ // Valstybės žinios. 2008, Nr. 29-1024.
5. 2011 m. vasario 23 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 213 „Dėl administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos patvirtinimo“ // Valstybės žinios 2011, Nr. 24 -1163.
6. A Report Prepared for the EU Directors of Better Regulation Group “Comparative Analysis of Regulatory Impact Assessment in Ten EU Countries“ (2004). *Dublin* [interaktyvus] [žiūrėta 2012-03-22]: Prieiga per internetą: <http://www.taoiseach.gov.ie/eng/Publications/Publications_2011/A_Comparative_Analysis_of_Regulatory_Impact_Assessment_in_Ten_EU_Countries.pdf>.
7. Actal, the Dutch Advisory Board on Regulatory Burden [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 05-13]. Prieiga per internetą: <<http://www.actal.nl/english/about-actal/>>.
8. Administracinė našta [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmin.lt/lt/veikla/veiklos_sritys/reglamentavimas/ad_nasta/>.
9. Administracinė našta-mokomasis leidinys [interaktyvus] [žiūrėta 2011-02-26]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmin.lt/lt/veikla/veiklos_sritys/reglamentavimas/ad_nasta/Mokomasis_leidinys.pdf>

10. Administracinės naštos piliečiams ir kitiems asmenims nustatymo ir įvertinimo metodikos taikymo praktinis vadovas [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu_failai/Rysiu_su_visuomene_sk/visokie/AN_nustatymo_ir_ivertinimo_praktinis_vadovas.pdf>.
11. Administracinės naštos piliečiams nustatymo ir įvertinimo bandomasis tyrimas: asmens tapatybės kortelės ir paso išdavimas (keitimas) (2010) [interaktyvus] [žiūrėta 2011-01-12]. Prieiga per internetą: <www.vakokybe.lt/get.php?f.469>.
12. Administracinės paslaugos teikimo aprašymas. [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 05-12]. Prieiga per internetą: <<http://www.siauliai.lt/paslaugos/adm-paslaugos/teritorijos-1statyboms.pdf>>.
13. Administrative burdens for Danish businesses has been reduced by almost 25 % in the last ten years. [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.amvab.dk/sw9131.asp>>.
14. Administrative Complexity: An Empyrcal Analysis of 18 OECD Countries [interaktyvus] [žiūrėta 2011-02-26]. Prieiga per internetą: <<https://papers.econ.mpg.de/egp/discussionpapers/2004-35.pdf>>.
15. Andruškevičius A. (2006) *Administracinės teisės principai ir normų ribos*. Vilnius: Teisinės informacijos centras.
16. Barčys, M. (2008). *Verslo subjektų veiklos kontrolės teisiniai pagrindai ir verslą kontroliuojančių įstaigų institucinė sąranga* (Magistro tezė, Mykolo Romerio universitetas) [interaktyvus] [žiūrėta 2012-04-17]. Prieiga per Lietuvos ETD IS tinklalapį adresu <https://etd.elaba.lt>.
17. Ekonomikos skatinimo planas (2009) [interaktyvus] [žiūrėta 2012-01-23]. Prieiga per internetą: <http://www.imoniuvystymas.lt/files/Ekonomikos_skatinimo_planas_v50.pdf>.
18. European Charter for Small Enterprises: Belgium [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 05-05]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/charter/2005_charter_docs/report_belgium_2004_en.pdf>.
19. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl verslo, visų pirma MVĮ, potencialo (Lisabonos strategija) (2007) [interaktyvus] [žiūrėta 2011-02-16]. Prieiga per internetą: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52007IE098>>.
20. Europos Komisijos darbo dokumentas dėl administracinių išlaidų ir administracinės naštos Europos Sąjungoje mažinimo (2006) [interaktyvus] [

- 04-03]. Prieiga per internetą: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52006DC0691:LT:NOT>>.
21. Europos Komisijos pranešimas spaudai „Europa gali pasiekti geresnių rezultatų“ (2012) [interaktyvus] [žiūrėta 2012-03-22]. Prieiga per internetą: <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/146&format=HTML&aged=0&language=LT&guiLanguage=en>>.
22. Focus on Administrative Burdens! Guide for defining and quantifying administrative burdens for businesses (2003). Hague, p. 13.
23. Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2008 metų ataskaita [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-15]. Prieiga per internetą: <www.ukmin.lt/.../Geresnis%20reglamentavimas/GR_ataskaita.doc>.
24. Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2009 metų ataskaita [interaktyvus] [žiūrėta 2012-01-23]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmin.lt/uploads/documents/imported/lt/veikla/veiklos_sritys/reglamentavimas/regl_lt/2009metu_ataskaita.pdf>.
25. Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2010 metų ataskaita [interaktyvus] [žiūrėta 2012-01-23]. Prieiga per internetą: <http://www.ukmin.lt/uploads/documents/imported/lt/veikla/veiklos_sritys/reglamentavimas/regl_lt/2010m_GR_ataskaita.pdf>.
26. Geresnio reglamentavimo programos įgyvendinimo 2011 metų ataskaita [interaktyvus] [žiūrėta 2012-01-23]. Prieiga per internetą: <www.ukmin.lt/.../Geresnis%20reglamentavimas/GR_ataskaita.doc>.
27. International Standard Cost Model Manual. Measuring and reducing administrative burdens for businesses [interaktyvus] [žiūrėta 2011-02-26]. Prieiga per internetą: <<http://www.oecd.org/dataoecd/32/54/34227698.pdf>>.
28. Juozaitienė, L., Tijūnaitienė, R. (2004). *Studentų savarankiškų ir mokslo tiriamųjų darbų rašymo ir įforminimo tvarka*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
29. Kardelis, K. (2007). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai (edukologija ir kiti socialiniai mokslai)*. Vadovėlis. Ketvirtasis leidimas. Šiauliai: Lucilijus.
30. Lamanauskienė, G., Kaklauskas, L. (2007). *Informacijos valdymas Socialinių mokslų studijose*. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
31. Lankauskas, M., Želvys, A. (2005). *Administracinė našta verslui: teisės ir išlaidos ir jų vertinimo būdai*. Teisės institutas [interaktyvus] [žiūrėta 2012-01-23]. Prieiga per internetą: <www.teisesinstitutas.lt/.../Administracinė%20našta%20verslui.pdf>.

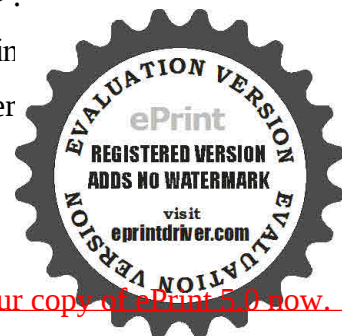

per

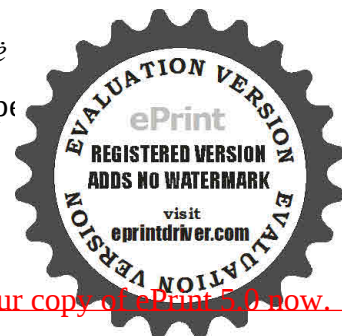
interneta:

<http://www.teise.org/docs/publications/Administracine_nasta__straipsnis_pataisytas_.doc>.

32. Lietuvos Respublikos Statybos įstatymas // Valstybės žinios. 1996, Nr. 32-788 [interaktyvus] [žiūrėta 2012-03-22]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=415042>.
33. Lietuvos Respublikos Statybos įstatymo pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 2001, Nr. 101 – 3597 [interaktyvus] [žiūrėta 2012-03-22]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=154805>.
34. Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinės sistemos (IS) „Infostatyba“ internetinis puslapis [interaktyvus] [žiūrėta 2012-03-22]. Prieiga per internetą: <https://www.planuojustatyti.lt/infostatyba_isorine/>.
35. Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymas // Valstybės žinios. 1994, Nr. 55-1049.
36. Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 2000, Nr. 91-2832.
37. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl administracinės naštos verslui nustatymo metodikos patvirtinimo“ [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-21]. Prieiga per internetą: <http://www.lrv.lt/Posed_medz/2011/111228/08.pdf>.
38. Lietuvos Statistikos departamento internetinė svetainė [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 05-12]. Prieiga per internetą: <<http://www.stat.gov.lt/lt/>>.
39. Measuring administrative burden: Tools and Techniques. The Danish Experience (2010). *Danish Commerce and Companies Agency* [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 05-15]. Prieiga per internetą: <<http://www.oecd.org/dataoecd/14/13/46384052.pdf>>.
40. Measuring Administrative Costs: UK Standard Cost Model Manual 2005). *Better Regulation Executive* [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 05-15]. Prieiga per internetą: <http://www.bertelsmann-stiftung.de/cps/rde/xbcr/SID-4302F844-34823934/bst/Standard_Cost_Model_uk.pdf>.
41. Mokslo tiriamojo darbo „Administracinė našta verslui, verslo teisinio reglamentavimo supaprastinimo galimybės“ ataskaita (2006). *Teisės institutas* [interaktyvus] [žiūrėta 2012- 04-03]. Prieiga per internetą: <www.lvra.lt/lvra/m/m_files/wfiles/file466.doc>.
42. Nacionalinės administracinės naštos verslui prioritetinėse srityse vertinin Galutinė ataskaita (2011) [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-10]. Prieiga per

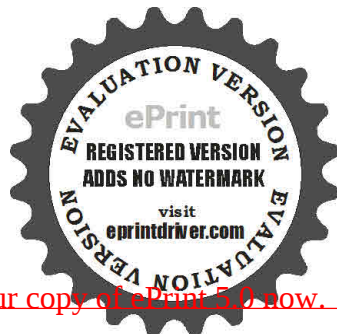
- http://www.ukmin.lt/web/lt/verslo_aplinka/geresnis_reglamentas/moksliniu_tyrimu_ir_kitos_studijos/vertinimo-ataskaita>.
43. Navickas, K., Ališauskas, K., Navickienė, R., Batavičiūtė, O. (2011). Administracinės naštos verslui mažinimo galimybės (Galutinė tyrimo ataskaita) [interaktyvus] [žiūrėta 2011-01-21]. Prieiga per internetą: <<http://www.suvic.lt/failai/Galutine%20tyrimo%20ataskaita.pdf>>.
44. P. Auštrevičiaus administracinės naštos mažinimo projektas (2012) [interaktyvus] [žiūrėta 2012-01-23]. Prieiga per internetą: <<http://www.liberalai.lt/lt/naujienos-3/liberalas-p-austrevicius-seime-iregistravo-nauja-administracines-nastos-mazinimo-istatymo-projekta-1056>>.
45. Paliulionienė, L. (2009). Administracinės naštos analizė teisės aktų rengimo sistemoje [interaktyvus] [žiūrėta 2011-01-21]. Prieiga per internetą: <www.leidykla.vu.lt/fileadmin/Informacijos_mokslai/50/228-232.pdf>.
46. Reducing administrative burdens on businesses in Denmark [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-15]. Prieiga per internetą: <<http://uk.fm.dk/initiatives/denmarks-better-regulation-programme/reducing-administrative-burdens-on-businesses/>>.
47. Report on best practice in Member States to implement EU legislation in the least burdensome way “Europe can do better” (2011). *High level group of Independent Stakeholders on Administrative Burdens* [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-15]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/docs/bp_report_signature_en.pdf>.
48. Rodzytė, D. (2008). *Administracinių procedūrų supaprastinimo iniciatyvos ir jų įgyvendinimo problemos Lietuvoje* (Magistro tezė, Vytauto Didžiojo universitetas) [interaktyvus] [žiūrėta 2012-04-17]. Prieiga per Lietuvos ETD IS tinklalapį adresu <https://etd.elaba.lt>.
49. SCM Network website [interaktyvus] [žiūrėta 2012-03-22]. Prieiga per internetą: <<http://www.administrative-burdens.com>>.
- sistemos (IS) „Infostatyba“ internetinį puslapį [interaktyvus] [žiūrėta 2012-05-13]. Prieiga per internetą: <https://www.planuojustatyti.lt/infostatyba_isorine/>.
50. *Sprendimų poveikio vertinimo sistemų užsienio šalyse palyginamoji analizė „Klaipėdos banga“* [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-10]. Prieiga per internetą: <<http://www.lrv.lt/bylos/VORTprojekta/Dokumentai/knyga3.pdf>>.

51. Standard Cost Model Network. To reduce administrative burdens [interaktyvus] [žiūrėta 2011-02-26]. Prieiga per internetą: <<http://www.administrativeburdens.com>>
52. Stel, V. A., Stunnenber, V. (2004). Linking Business Ownership and Perceived Administrative Complexity: An Empirical Analysis of 18 OECD Countries [interaktyvus] [žiūrėta 2011-12-10]. Prieiga per internetą: <<https://papers.econ.mpg.de/egp/discussionpapers/2004-35.pdf>>.
53. Studija „Savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų teikimo analizė“ (2010). Vilnius [interaktyvus] [žiūrėta 2012-03-22]. Prieiga per internetą: <www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu.../TYRIMAS.VP.galutinis.doc>.
54. Šiaulių miesto savivaldybės internetinė svetainė [interaktyvus] [žiūrėta 2011-04-03]. Prieiga per internetą: <<http://www.siauliai.lt/paslaugos/paslaugos-atmintines.php>>.
55. The Marianne Charter: making towards guaranteed customers satisfaction. Ministry of Economy, Finance and Industry [interaktyvus] [žiūrėta 2012-05-05]. Prieiga per internetą: <http://www.4qconference.org/liitetiedostot/bp_esitykset/France_B.pdf>.
56. Tidikis, R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Lietuvos Teisės universitetas.
57. Valstybinio audito ataskaita „Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra“ (2010). Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė [interaktyvus] [žiūrėta 2011-03-22]. Prieiga per internetą: <www.vkontrole.lt/failas_senas.aspx?id=4253>.
58. Valstybinio audito ataskaita: smulkiojo ir vidutinio verslo plėtra (2010). Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė [interaktyvus] [žiūrėta 2011-01-21]. Prieiga per internetą: <www.vkontrole.lt/failas_senas.aspx?id=4253>.

PRIEDAI

ANKETA

Šiaulių miesto savivaldybės teikiamos paslaugos „Statybą leidžiančių dokumentų išdavimo“ analizė

Gerb. Respondente,

Tikriausiai dažnas iš mūsų yra susidūręs su reikalavimu įsigyti leidimą statyti naujus statinius, rekonstruoti jau esamus ar atlikti kapitalinį remontą, nugriauti jau esamus statinius ir pan. Norint įgyti tokią teisę reikia sutvarkyti daugybę dokumentų bei atlikti procedūras, kurios yra dažnai susijusios su tam tikros informacijos pateikimu bei reikalaujančios daug laiko ir finansinių išlaidų. Šios išlaidos tiek gyventojams, tiek verslo subjektams sukelia administracinę naštą, kurios dydis, neatlikus tyrimų, dažnai lieka nežinomas. Dėl šios priežasties kviečiu Jus dalyvauti apklausoje, kurios metu bus tiriama, Šiaulių miesto gyventojų ir verslo įmonių, siekiančių įgyti statybos leidimą, patiriama administracinė našta dėl informacinių įpareigojimų vykdymo veiksmų bei jos mažinimo galimybės. Anketa yra anoniminė, todėl Jūsų pareikšta nuomonė nebus viešinama. Žymėjimo pavyzdys: ☒

1. Jūsų amžius:

- ☐ 18-25 m.
- ☐ 26-35 m.
- ☐ 36-45 m.
- ☐ 46-55 m.
- ☐ 56 m. ir daugiau

2. Jūsų išsilavinimas:

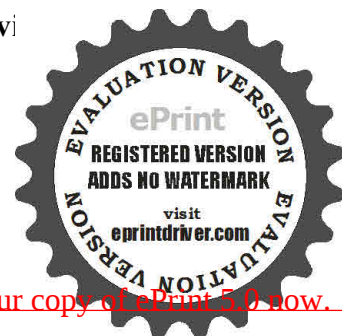
- ☐ Pagrindinis
- ☐ Vidurinis
- ☐ Aukštasis neuniversitetinis
- ☐ Aukštasis universitetinis
- ☐ Nebaigtas aukštasis
- ☐ Kita..... (įrašykite)

3. Šiuo metu Jūs esate:

- ☐ Bedarbis
- ☐ Studentas/moksleivis
- ☐ Įmonės vadovas
- ☐ Samdomas darbuotojas
- ☐ Dirbantis pagal verslo liudijimą
- ☐ Dirbantis pagal individualios veiklos pažymėjimą
- ☐ Pensininkas
- ☐ Kita..... (įrašykite)

4. Ar nors kartą Jūs/Jūsų įmonė ar Jūsų artimieji yra kreipęsi į Šiaulių miesto savivaldybę dėl statybos leidimo išdavimo? Jei atsakymas – „Ne“ šioje vietoje anketos pildymą.

- ☐ Taip ☐ Ne

**5. Statybos leidimas buvo reikalingas dėl: ¹
(galimi keli variantai)**

☐ Gyvenamosios paskirties pastato, -ų	☐ Pagalbinio ūkio paskirties pastato, -ų
☐ Viešbučių paskirties pastato, -ų	☐ Kitos (fermų) paskirties pastato, -ų
☐ Administracinės paskirties pastato, -ų	☐ Kitos (ūkio) paskirties pastato, -ų
☐ Prekybos paskirties pastato, -ų	☐ Kitos (šiltnamių) paskirties pastato, -ų
☐ Paslaugų paskirties pastato, -ų	☐ Kitos (sodų) paskirties pastato, -ų
☐ Maitinimo paskirties pastato, -ų	☐ Kitos paskirties pastato, -ų (lošimo namai ir pan.)
☐ Transporto paskirties pastato, -ų	☐ Susisiekimo komunikacijos, -ų (keliai, gatvės ir pan.)
☐ Garažų paskirties pastato, -ų	☐ Inžinerinio, -ių tinklo, -ų (vandentiekio, šilumos, dujų, nuotekų šalinimo, elektros ir pan.)
☐ Gamybos ir pramonės paskirties pastato, -ų	☐ Hidrotechnikos statinio, -ių (užtvankos, kanalai ir pan.)
☐ Sandėliavimo paskirties pastato, -ų	☐ Sporto paskirties inžinerinio, -ių statinio, -ių (stadionai ir sporto aikštynai ir pan.)
☐ Kultūros paskirties pastato, -ų	☐ Kitos paskirties statinio, -ių (šaudyklos, sąvartynai, bunkeriai, saulės, vėjo jėgainės ir pan.)
☐ Mokslo paskirties pastato, -ų	☐ Kita.....(įrašykite)
☐ Gydytojų paskirties pastato, -ų	
☐ Poilsio paskirties pastato, -ų	
☐ Sporto paskirties pastato, -ų	
☐ Religinės paskirties pastato, -ų	
☐ Specialiosios paskirties pastato, -ų	

6. Priežastis, dėl kurios aukščiau Jūsų pasirinktos paskirties statiniui, reikėjo statybos leidimo²:

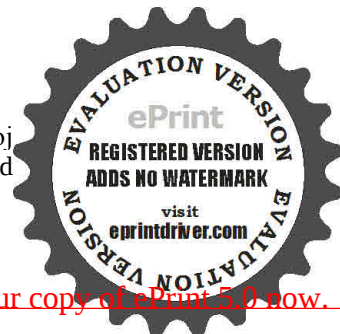
- ☐ Naujo statinio statymas
- ☐ Esamo statinio rekonstravimas.
- ☐ Esamo statinio kapitalinis remontas.
- ☐ Neklinojamosios kultūros vertybės tvarkymo statybos darbai.

7. Iš kur Jūs/Jūsų įmonė/Jūsų artimieji gavo informaciją apie statybos leidimo išdavimo sąlygas? (galimi keli variantai)

- ☐ Telefonu
- ☐ Internetu
- ☐ Tiesiogiai iš savivaldybės darbuotojų
- ☐ Iš kitų asmenų
- ☐ Žinojau iš ankstesnės patirties
- ☐ Kita..... (įrašykite)

¹ Remiamasi Statybos techninio reglamento STR 1.01.09:2003 statinių klasifikavimu pagal jų naudojimą

² Remiamasi Statybos techninio reglamento STR 1.07.01:2002 atvejais, kada reikalingas statybos leidimas

8. Kiek apytiksliai laiko užtruko rasti informaciją ir išsiaiškinti statybos leidimo išdavimo sąlygas?

.....(įrašykite)

9. Ar sutinkate su teiginiu, jog: Jūs/Jūsų įmonė/Jūsų artimieji lengvai rado reikiamą informaciją, reikalingą procedūroms, susijusioms su statybos leidimo gavimu, informacija buvo tiksli ir aiški?

- ☐ Pilnai sutinku
- ☐ Iš dalies sutinku
- ☐ Iš dalies nesutinku (gal galite pateikti žemiau nurodyti priežastis)
- ☐ Visiškai nesutinku (gal galite pateikti žemiau nurodyti priežastis)

Priežastys:

.....

10. Ar sutinkate su teiginiu: visos statybą leidžiančio dokumento procedūros yra reikalingos?

- ☐ Pilnai sutinku
- ☐ Iš dalies sutinku
- ☐ Iš dalies nesutinku (gal galite pateikti žemiau pasiūlymų, kaip jas supaprastinti)
- ☐ Visiškai nesutinku (gal galite pateikti žemiau pasiūlymų, kaip jas supaprastinti)

Jūsų pasiūlymai:

.....

11. Kokia transporto priemone buvo vykstama iki Šiaulių miesto savivaldybės?

- ☐ Nuosavu automobiliu
- ☐ Įmonės automobiliu
- ☐ Viešuoju transportu
- ☐ Pėsčiomis
- ☐ Taksi
- ☐ Kita.....

12. Kiek vidutiniškai laiko užtrukta kelionėje iki savivaldybės (nuo išvykimo iki atvykimo vietos)?.....min.

13. Kiek vidutiniškai kainavo ši kelionė jei važiavote viešuoju transportu ar taksi (pavyzdžiui, autobuso, mikroautobuso bilietai)?

.....Lt.....ct.

14. Kiek kartų teko vykti į savivaldybę, norint gauti statybos leidimą?

.....k.

15. Kiek sugaišta laiko, reikalingo valstybės įstaigai pateikti dokumento (-ų) kopijai (-oms) padaryti (pavyzdžiui, kelionei iki parduotuvės / biuro, teikiančio kopijavimo paslaugas, dokumentui (-ams) nukopijuoti)?

..... min.

16. Kiek kainavo dokumento (-ų) kopijos?

.....Lt.....ct.

17. Kiek kartų vidutiniškai teko daryti dokumentų kopijas, reikalingas statybos leidimų gavimui?

.....k.

18. Ar žinote, o galbūt esate naudojęsi statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacine sistema (IS) „Infostatyba“, kurioje prašymai išduoti statybos leidimą gali būti pateikiami internetu?

- ☐ Taip
☐ Ne

19. Kiek sugaišote laiko dokumento formai užpildyti elektroniniu būdu? Praleiskite šį klausimą jei dokumentų nepildėte elektroniniu būdu.

.....min.

20. Jeigu esate naudojęsi „Infostatyba“ informacine sistema, pateikite savo pastebėjimus, kodėl tai sumažino/padidino Jūsų patiriamas laiko ir finansines išlaidas.

Jūsų

pastebėjimai:.....

21. Kiek maždaug laiko (dienų) truko visos statybos leidimui gauti reikalingos procedūros?.....d.

22. Kokį poveikį sukūrė administracinė našta (kai norėjote įsigyti statybos leidimą) Jums/Jūsų įmonės veiklai? Įvertinkite 10 balų skalėje, kur +5 reiškia „labai teigiamą poveikį“, 0- „jokio poveikio“, o -5 – „labai neigiamą poveikį“. Pasirinktą atsakymą apibraukti.

-5	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4	+5
----	----	----	----	----	---	----	----	----	----	----

23. Jei turite pasiūlymų, dėl administracinės naštos, kylančios išduodant statybos leidimus, mažinimo galimybių, prašome pateikti juos žemiau.

Jūsų pastabos:

.....
.....
.....

Dėkoju už pagalbą!³

³ Šiaulių universiteto Viešojo administravimo IV kurso studentė Dovilė Kazakevičiūtė

Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Architektūros ir Urbanistikos skyriaus suteikta
informacija dėl statistinių duomenų

**ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
ARCHITEKTŪROS IR URBANISTIKOS SKYRIUS**

Biudžetinė įstaiga, Vasario 16-osios g. 62, 76293 Šiauliai,
tel. (8 41) 59 62 41, faks. (8 41) 52 40 01, el. p. aus@šiauliai.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188771865

Dovilei Kazakevičiūtei
Vilniaus g. 282A,
Šiauliai

2012-05-15 Nr. 51A-616
[2012-05-11] Nr. prašymą

DĖL STATISTINIŲ DUOMENŲ PATEIKIMO

Atsakydami į Jūsų prašymą, informuojame Jus, kad 2011 metais išduoti 405 statybą leidžiantys dokumentai.

Papildomai informuojame, kad visos statybos leidimų procedūros vykdomos Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinė sistema „Infostatyba“, kurios tikslas „sudaryti galimybę operatyviai gauti visą būtiną informaciją apie statybos procesą šalyje“. Pagal Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybės priežiūros informacinės sistemos „Infostatyba“ nuostatus (Žin., 2004, Nr. 151-5506; 2010, Nr. 128-6562) informacinės sistemos valdytojas – Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos (www.is-infostatyba.lt).

Vyriausioji architektė (vedėja)

Rasa Budrytė

L. Prielaidaitė, tel. 59 62 44

